

Valstiečių laikraštis

2018 m. lapkričio 7 d., trečiadienis • Nr. 89 (9827) • Leidžiamas nuo 1940 m. • Išėina trečiadieniais ir šeštadieniais • Kaina 0,60 Eur

Energetikams priekaištauja dėl bliūkštančių padangų

Vida Tavorienė
VL žurnalistė

Jau yra skaičiuojamos vienkartinės kompensacijos už elektros stulpus, tačiau ūkininkai nesku- ba jų prašyti tikėdamiesi, kad ši tvarka bus pakeista. Atlygis bus simbolinis, be to, jis skirtas žemių savininkams, o dėl laukuose stūksančių elektros stulpų kasmet nepatogumus ir papildomas

išlaidas patiria žemdirbiai. Ne vienas sako tik dabar susivokęs, kad energetikams galėtų pateikti sąskaitas ir dėl žalajam žemės ūkio technikos padangų.

Netrukus žada išmokėti

Ūkininkai ir miškininkai peikia šių metų vasarą Vyriausybės patvirtintą metodiką, pagal kurią energetikai skaičiuoja vienkartinės

kompensacijas už elektros stulpus ir kitus elektros tinklų operatorių naudojamus įrenginius. Žemdirbių ir miškų savininkų atstovai sako, kad ši tvarka nebuvo derinama su jų organizacijomis, o numatytas kompensacijas vadina mažmožiu.

Energetikos ministerija tikina, kad daugiau mokėti už elektros stulpus energetikai negali, nes atlyginama iš elektros vartotojų surinktų įmokų. Norint padidinti

kompensacijas, esą reikėtų ženkliai branginti elektros energiją.

Bendrovės „Energijos skirstymo operatorius“ duomenimis, dėl kompensacijų už servitutus jau kreipėsi beveik 22 tūkst. pareiškėjų, bendrai apskaičiuota kompensacijų už daugiau nei 400 tūkst. eurų. Daugiau nei pusę šių kompensacijų klientams planuojama pervesti lapkričio 9 d., o likusią sumą – lapkričio 16-ąją.

Nukelta į 3 p. ▶

Suvalkijos žemdirbio nedžiugina nei grūdų, nei runkelių derlius

Nors savarankiškai J. Matulaitis ūkininkauja jau 14 metų, tačiau tokio prasto sezono kaip šiemet jis tikina dar neturėjęs.

Andrius Grygelaitis

Vilkaviškio rajone, Bardauskų kaime, gyvenančių Jurgitos ir Jono Matulaičių ūkis – vienas iš pažangiausių šiame Suvalkijos krašte. Tą patvirtina ir šiemet žemdirbiams skirta trečia vieta konkurso „Metų ūkis“ rajoniniame etape.

Į kaimą nenorėjo

J. Matulaitis savarankiškai ūkininkauti pradėjo 2004 m. Nors tėvų ūkyje sukasi nuo mažens, tačiau vyras ilgai negalvojo apie savarankišką žemės dirbimą. Priešingai, jis plana-

vo, kad baigęs mokslus gyvens mieste, turės neblogą darbą, kuris ir bus pagrindinis jo pajamų šaltinis. Viskas susiklostė kiek kitaip ir šiandien ūkininkas dėl to labai džiaugiasi. Dabar jis net tvirtina, kad į miestą jo jau niekas neišvartytų. „Taip jau išėjo, kad turėjau grįžti į kaimą. Iš pradžių įsidarbinau pas tėtį, kuris kas mėnesį man mokėjo 300 litų algą. Vėliau, atsiradus Europos Sąjungos paramoms, tapau jaunuoju ūkininku ir po truputį ėmiau ūkininkauti savarankiškai“, – prisiminė žemdirbys.

Iš viso jis pasinaudojo jau trimis ES paramomis. Už jas Jonas įsigijo žemės dirbimo frezą, sėjamąją, purkštuvą, traktorių bei grūdų kūlimo kombainą. Vyras teigė, kad paramos iš dalies padėjo sukurti jo ūkį.

Nukelta į 2 p. ▶

Delčia
Saulė teka
7.29,
leidžiasi
16.35.

Ketvirtadienis	Penktadienis
+4° +11°	+4° +9°
Šeštadienis	Sekmdienis
+5° +9°	+5° +9°

Šiandien skaitykite:

• Pieno gamintojai šį pirmadienį prie apskritojo stalo diskutavo dėl vadinamojo nesąžiningų veiksmų draudimo perkant pieną įstatymo spragų ir galimybių įstatymą tobulinti.

AKTUALIJOS, 5 p. ▶

• Ir Jungtinių Valstijų prezidentas Donaldas Trumpas, ir aršiausi jo politiniai oponentai ne kartą tvirtino, kad kadencijos vidurio rinkimai JAV taps referendumu dėl pasitikėjimo juo.

UŽSIENIS, 15 p. ▶

www.vilpra.lt

vilpra

MES KURIAME ŠILUMĄ IR KOMFORTĄ

TAVO
INDIVIDUALUS
ŠILDYMO
SPRENDIMAS

Romotop

Krosnelė
Romotop Alpera 03,
pilninti, lenktu stiklu
Kodas: Z4ROM-ALPE-E-03-I

PERKANT
INTERNETU

935,00 €

(Užs. 282)

Patogiau Jums!

Nuo šiol „Valstiečių laikraščio“ prenumerata priimama ir visuose „Perlo“ terminaluose. Išsamesnė informacija telefonu 8 640 46 607.

Suvalkijos žemdirbio nedžiugina nei grūdų, nei runkelių derlius

◀ Atkelta iš 1 p.

Jei ateityje būtų galimybė dar kartą jomis pasinaudoti, jis tikrai nepraleistų šios progos. Net ir šiemet ūkininkas bandė gauti dar vieną ES paramą, tačiau pritrūko kelių balų, kad projektas būtų patvirtintas. J. Matulaitis nepritaria kai kurių kitų žemdirbių nuomonei, kad siekti ES paramos neverta, nes keliami reikalavimai – sunkiai įgyvendinami. Anot jo, sunkiausia gauti pirmą paramą, o vėliau viskas einasi kaip per sviestą.

Prasčiausias sezonas

Nors savarankiškai J. Matulaitis ūkininkauja jau 14 metų, tačiau tokio prasto sezono kaip šiemet jis tikina dar neturėjęs. Daugelis žemės ūkio konsultantų, pavasarį pamatę augančius jo pasėlius, prognozavo, kad iš hektaro birs 9–10 tonų grūdų. Deja, karšta vasara kiek pakoregavo šiuos skaičius. Žieminių kviečių iš hektaro buvo maždaug 6 tonos, vasarinių – 4,5 t., rapsų – vos 2,5 t.

„Laimė, kad nesusigundžiau pasirašyti daug išankstinių sutarčių. Ir taip du trečdalius planuoto derliaus kasmet susaistau sutartimis, tačiau visada planuoju mažiausią galimą produkcijos kiekį. Šiemet skaičiau, kad iš hektaro birs 9–10 tonų grūdų. Deja, karšta vasara kiek pakoregavo šiuos skaičius. Žieminių kviečių iš hektaro buvo maždaug 6 tonos, vasarinių – 4,5 t., rapsų – vos 2,5 t.“

Jis prisipažino, kad vienu metu jau buvo pradėjęs gailėtis, jog grūdus turi parduoti už žemesnę kainą, nors tada rinkoje mokėjo 30–40 eurų daugiau. Vis dėlto žemdirbys greitai suprato, kad taip bus ne visada: vienais metais dėl išankstinių sutarčių jis kažkiek nukenčia, tačiau kitais – laimi. Tiesa, jis tikino dar gerai pagalvosiantis, kiek kitiems metams savo užaugintos produkcijos susaistyti išankstinėmis sutartimis. Ūkininkas spėjo, kad dėl šiais metais patirtų nuostolių jis bus kiek atsargesnis.

„Jei siūlytų 180–200 eurų už toną grūdų, sutikčiau net nesvarstydamas, tačiau vargu, ar taip bus“, – šypojojosi pašnekovas.

Seniau – lengviau

J. Matulaitis teigė, kad prieš dešimtmetį ūkininkauti buvo daug lengviau. Aišku, dabar daug ką kompensuoja nepalyginamai galingesnė ir modernesnė žemės ūkio technika, tačiau seniau darbas duodavo didesnę pelną. Turėdamas mažiau žemės, galėdavai uždirbti daugiau, nei dabar išplėtus savo valdomus plotus. To priežastis – nuolat brangstančios trąšos, chemikalai, įvairios paslaugos

Matulaičių ūkis – vienas pažangiausių, šiemet jie užėmė trečią vietą konkurso „Metų ūkis“ rajoniniame etape.

bei nedidėjanti užauginamos produkcijos supirkimo kaina.

Šiuo metu ūkininkas savarankiškai dirba maždaug 150 ha žemės. Tiesa, jis kooperuojasi su tėvais Gintautu ir Danute, o šie valdo dar 180 ha. Aišku, ne visa ūkininkų žemė yra nuosava, o už nuomą jie moka nuo 100 iki 250 eurų už hektarą. Anot pašnekovo, vargu ar tokios sumos kada nors atspirks, tačiau norint išlaikyti bent jau esamą ūkininkavimo lygį, mažinti savo plotų nelabai galima.

Naujų žemių Bardauskų kaimo gyventojas stengiasi nesupirkinėti. Jis įsigyja tik tas žemes, kurias jam parduoda nuomotojai. Už jų hektarą vyras moka 6–8 tūkst. eurų.

Cukriniai runkeliai neužaugo

Ne itin geras sezonas J. Matulaičiui buvo ne tik javų ir rapsų ūkyje. Dėl sausros prastai užderėjo ir jo kartu su tėčiu pasėti 32 ha cukrinių runkelių. Runkelius vyras nuo seno veža į abu Lietuvoje esančius cukraus fabrikus. Kai seniau Marijampolėje kildavo įvairių problemų dėl atsiskaitymo, žemdirbys dalį runkelių gabendavo į Kėdainius. Nors dabar visos problemos su Marijampolės cukraus fabriku, atrodo, liko praeityje, jis vis tiek liko ištikimas ir Kėdainiams.

Anksčiau išsireikalauti savo uždirbtus pinigus iš Marijampolės cukraus fabriko ūkininkams buvo gana sunki užduotis, tačiau prieš kelerius metus viskas kardinaliai pasikeitė. Tarp fabriko, ūkininkų ir UAB „Žvalguva“ buvo sudaryta trišalė

„Manau, kad tik susikooperavę žemdirbiai gali gauti geriausias produkcijos supirkimo kainas,“ – įsitikinęs J. Matulaitis.

sutartis, kuri ir padėjo išspręsti visus nesutarimus. Dabar žemdirbiai nuo 50 iki 80 proc. runkelių vertės iš „Žvalguvos“ privalo pasiimti prekėmis: trąšomis, chemikalais arba sėklomis, tad rizikuojama ne visais, o tik dalimi savo pinigų. „Dabar Marijampolėje viskas gerai, pinigai mokami laiku. Vis dėlto, norėdamas šiek tiek apsidrausti, runkelius vežu ir į Kėdainius. Kazkada net norėjau ten pasididinti kvotą, tačiau man to neleido padaryti. Ten kasmet vežu apie trečdalį visų savo cukrinių runkelių“, – teigė pašnekovas.

Jis tikino neketinantis atsiskaityti auginti šių šakniagumbių. Jie tarnauja ne tik kaip gera sėjomaina, bet ir nėra tokia rizikinga kultūra kaip javai ar rapsai. Be to, tam tikrais metais jie padeda kompensuoti nuostolius, patirtus kitose srityse.

Persikėlė į nuosavus namus

Jurgita ir Jonas augina du vaikus – šiais metais studijuoti pradėjęs Roką bei dar darželį lankančią Oti-

liją. Kol kas nė vienas iš vaikų pernelyg nesidomi ūkio reikalais, tačiau Jonas teigia, kad to ir nereikia. Anot jo, dabar svarbiausi jų gyvenime turėtų būti mokslai. Baigę juos, vaikai patys galės spręsti, ką veikti ateityje.

Šeima tik šiemet persikėlė į naujus namus. Jie – Jurgitos rūpestis. Kaip teigė J. Matulaitis, žmona yra ir dizainerė, ir namų šeimininkė, ir aplinkos tvarkytoja. Be to, ji – ir neblogo daržininkė. Šiemet Jurgitos užauginti pomidorai stebino ne vieną – daugelio jų svoris siekė net iki kilogramo. Nors šiuo metu Bardauskų kaimo gyventojai verčiasi vien augalininkyste, tačiau taip buvo ne visada. Seniau jie augino ir karves, ir kiaules. Vis dėlto jie nesigaili atsiskakę šių gyvulių.

Apie ūkio plėtrą J. Matulaitis per daug negalvoja. Jis tikino, kad dar labiau plėsti valdomus plotus nėra daug noro, o ir konkurencija tarp ūkininkų – didžiulė. Vis dėlto apie naujos technikos įsigijimą jis rimtai svarsto. „Reikia trąšų barstytuvo, naujos sėjamosios, net apie grūdų sandėliavimo bokštų statybas kar-

tais pagalvoju. Jau prieš penkerius metus svarsčiau statyti tris bokštus, kuriuose tilptų po 200 tonų grūdų. Planuose buvo ir džiovykla su valomąja. Tuomet situaciją pakeitė naujo kombaino būtinybė“, – prisiminė suvalkietis.

Tiesa, ar šiandien jam vis dar reikia grūdų sandėliavimo bokštų bei džiovyklos, J. Matulaitis negalėjo tvirtai atsakyti. Seniau jis namuose laikydavo iki 800 tonų grūdų, tačiau pastaraisiais metais beveik visą produkciją į supirkimo punktus išveža dar rudenį. Be to, jis jau antrą sezoną priklauso žemės ūkio kooperatyvui „Vilkaviškio grūdai“. Įmonė praėjusiais metais pasistatė modernų elevatorių, tad namuose sandėliuoti grūdų Bardauskų kaimo gyventojui nelabai ir yra reikalo.

„Taip pat priklausau ir kooperatyvui „Suvalkijos cukriniai runkeliai“. Manau, kad tik susikooperavę žemdirbiai gali gauti geriausias produkcijos supirkimo kainas bei daug pigiau nusipirkti trąšų, chemikalų ar net reikiamos žemės ūkio technikos“, – kalbėjo žemdirbys.

Jis ragino ir kitus šalies ūkininkus pasekti jo pavyzdžiu ir burtis į kooperatyvus.

Padeda seniūnijai

Bardauskų kaimas, kuriame gyvena Matulaičiai, įsikūręs Keturvalakių seniūnijoje. Matulaičių šeima – didelė seniūno Gintauto Urbšio pagalbininkė, sprendžiant įvairias problemas. Pavyzdžiui, šiemet Jonas savo lėšomis parvežė ne vieną priekabą žyvro, jį išpylė ir išlygino ant seniūnijos kelių, taip pagerindamas šių būklę.

„Turiu didelį sunkvežimį, kuriuo vežu ne tik žyvrą, bet ir teikiu grūdų vežimo paslaugas. Deja, šiemet buvau priverstas anksčiau laiko atleisti vairuotoją, nes grūdų sezonas pasibaigė labai anksti ir niekam šių paslaugų nereikėjo. Tikiuosi, kad kiti metai visiems žemdirbiams bus daug geresni, nei buvo šie“, – vylėsi J. Matulaitis.

Jis rūpinasi ir kitais kaimo reikalais. Vyras žiemomis dažnai nuo vietinių kelių valo sniegą, o prieš kelerius metus Bardauskuose įrengė futbolo aikštę, kurią šiltuoju laikotarpiu itin mėgsta kaimo jaunimas.

Matulaičiai šiemet persikėlė į naujus namus.

Valstiečių laikraštis
Savaitės skaičius

292 429

Tiek eurų Valstybinė mokesčių inspekcija perves Tėvynės sąjungai-Lietuvos krikščionims demokratams. Tai didžiausia gyventojų suteikta parama, apskaičiuota pagal 2017 m. pajamų deklaracijas, toliau eina „Mamų unija“ ir Lietuvos Respublikos liberalų sąjūdis.

Energetikams priekaištauja dėl bliūkštančių padangų

◀ Atkelta iš 1 p.

Vyriausybė kompensacijų už stulpus skaičiavimo metodiką patvirtino per patį žemdirbių darbymetį, tad dabar jau šaukštai po pietų. Lietuvos grūdų augintojų asociacijos (LGAA) atstovai sako dar kovosiantys, kad tvarka būtų pakeista, nes ji neatitinka žemdirbių lūkesčių.

„Nori sumokėti vienkartinę kompensaciją, kuri viso labo bus simbolinė, ir ateityje važinės po laukus, remontuos ar keis elektros stulpus, išvažinėję pasėlius. Blogiausia, kad ruošiant metodiką nebuvo diskusijų, tad mes dar kviečiame tartis dėl pakeitimų“, – rankų nenuleisti žada LGAA administracijos vadovas Ignas Jankauskas.

Skirtingi įkainiai

Žemių savininkai piktinasi, kad patvirtinta kompensavimo už naudojimosi pagal įstatymą ar sutartį tinklų operatorių naudai nustatytu servitutu metodika yra ydinga ir diskriminacinė, nes taikomi skirtingi įkainiai už sutartinius ir įstatyminius servitutus.

Kai servitutas nustatytas pagal įstatymą, apskaičiuojant nuostolius, taikomas 0,1 dydžio koeficientas, o kai pagal sutartį – koeficiento dydis yra 1 arba 0,5. Vadinasi, esant įstatyminiam servitutui kompensacijos yra iki 10 kartų mažesnės. Jos skirtos daugumai žemių savininkų, kurių žemėse ankstesniais laikais buvo nutiesta elektros tinklų infrastruktūra. O sutartys sudarytos su tais savininkais, kurių sklypuose atsirado nauji elektros įrenginiai. Tokių savininkų nėra daug.

Energetikus kompensacijų savininkams, per kurių žemes driekiasi elektros tinklų linijos, tvarka pasirūpinti privertė vienas užsispyręs drąsuolis, dešimtmetį bylinėjęs su bendrove „Energijos skirstymo operatorius“. Tai Joniškio rajono ūkininkas Petras Šonta, kuris po ilgo bylinėjimosi pasiekė, kad jam būtų atlyginta už energetikų naudai nustatytus servitutus. 2017 m. vasa-

Š.Šiušė: „Iš tikrųjų vienkartinė kompensacija mums netinka, nes mes kasmet patiriame nuostolių važinėdami aplink elektros stulpus su šiuolaikine technika ir padargais.“

rį Lietuvos Aukščiausiasis Teismas nusprendė, kad jei yra servitutas, už jį žemės savininkui visais atvejais turėtų būti atlyginta.

Baiminantis, kad po tokio sprendimo nenusiristų „elektros stulpų“ bylų banga, imta skubiai rengti kompensavimo metodiką.

Kasmet patiria nuostolius

Ūkininkai įsitikinę, kad nuostolių už elektros stulpus kompensavimas turėtų būti ne vienkartinis, o periodinis, nes kasmet ariant, sėjant, prižiūrint pasėlius ir juos kuliant su

pasėlius“, – aiškino Kėdainių rajono ūkininkas Šarūnas Šiušė.

Pasak jo, nieko nuostabaus, kad ūkininkai peikia tokią tvarką – dėl kompensavimo metodikos niekas su jais nediskutavo ir neįvertino realijų. Tiesiog pateikė rezultatą ir viskas.

Stambaus javų ūkio savininkas įžvelgė dar vieną problemą dėl kompensacijų už elektros stulpus: „Jas gali gauti žemių savininkai, tačiau nuostolius patiria žemę dirbantys ūkininkai. Vidutiniškai ūkininkai nuosavybes teise valdo apie 35 hektarus, kitą žemę nuomoja. Neteisinga bus, jeigu atlygį gaus savininkai. Jie jau prašo suskaičiuoti, kiek sklypuose yra elektros stulpų.“

Baiminasi dėl susitarimo

Grūdininkai nuogaustauja, kad, energetikams išmokėjus vienkartinę kompensaciją už elektros stulpus, gali vėl užvirtti mūsų dėl elektros galios dedamosios mokesčio lengvatų. Dabar ūkininkai yra išsikovoję, kad šį mokesčių moka tik 3 mėnesius per metus – rugpjūtį, rugsėjį ir spalį, kai džiovina ir valo grūdus.

Energetikai norėtų jį gauti visus metus. Jie siūlė, kad už kitus 9 mėnesius elektros galios dedamosios mokesčių galėtų atlyginti Žemės

Vyriausybė kompensacijų už stulpus skaičiavimo metodiką patvirtino per patį žemdirbių darbymetį, tad dabar šaukštai po pietų. Lietuvos grūdų augintojų asociacijos atstovai sako dar kovosiantys, kad tvarka būtų pakeista, nes ji neatitinka žemdirbių lūkesčių.

modernia plačiabare technika tenka laviruoti tarp elektros stulpų.

„Iš tikrųjų vienkartinė kompensacija mums netinka, nes mes kasmet patiriame nuostolių. Vargstame važinėdami su šiuolaikine technika ir padargais aplink elektros stulpus. Kur yra daugiau šių stulpų, reikia net atskirai įdirbti žemę ir prižiūrėti

ūkio ministerija iš žemės ūkiui skirtų fondų arba biudžeto. Ūkininkai purtosi tokių reikalavimų ir motyvuoja tuo, kad visus metus mokėti už tai, kuo nesinaudoji, yra nelogiška.

Sutarimas dėl galios dedamosios mokesčio lengvatos buvo pasiektas ūkininkams pažadėjus, kad jie nekels pretenzijų energetikams dėl

nuostolių, kuriuos jie patiria dėl laukuose stovinčių elektros linijų atramų. „Dabar, patvirtinus tokią kompensavimo tvarką, apie elektros galios dedamosios mokesčio keitimą neturėtų būti nė kalbos. Toks kompensacijų skaičiavimas ekonomiškai nepagrįstas ir nelabai suprantamas, todėl tai neturėtų būti priežastis diskutuoti dėl šio mokesčio taikymo“, – savo nuomonę išsakė Kėdainių rajono javų augintojas.

Žaloja padangas

Ne vienas ūkininkas sako tik dabar susivokęs, kad energetikams galėtų pateikti sąskaitas ir dėl žalojamų žemės ūkio technikos padangų. Grūdininkai pasakoja, kad neretai laukuose, kur yra aukštos įtampos elektros stulpų, subliūkšta padangos.

„Ilgai nesupratome, kodėl taip dažnai laukuose praduriame padan-

K.Čiūras ragina kolegas reikalauti, kad, rekonstruojant elektros linijas, atramų įžeminimo strypai būtų įkasmami giliau nei metro gylyje, o seni pašalinami iš žemės, kad jų neužkabintų padargai.

gas. Mano ūkyje tokių atvejų buvo ir pernai, ir užpernai. Atrodo, važiuojama per minkštą įdirbtą dirvą, bet vis tiek nukenčia padangos. Dabar manome, kad tai atsitinka dėl elektros stulpų įžeminimo konstrukcijų, kurios paliktos arti dirvos paviršiaus“, – aiškino Š.Šiušė.

Panevėžio rajono ūkininkas Kęstutis Čiūras, padėjęs energetikams keisti elektros stulpus, sakė pats matęs, kiek dirvoje yra palikta senų įžeminimo strypų. „Jeigu yra mažas elektros stulpas, įžeminimas yra šalia jo. Bet jeigu tai aukštos įtampos stulpas, įžeminimo zona gali siekti iki 10 metrų aplink jį. Keičiant aukštos įtampos stulpus ir juos atkasinant matosi, kad seni įžeminimo strypai palikti 20–30 cm nuo dirvos paviršiaus. Tai sukelia nemažai problemų ūkininkams“, – aiškino jis.

K.Čiūras ragina kolegas reikalauti, kad, rekonstruojant elektros linijas, įžeminimo strypai būtų įkasmami giliau nei metro gylyje, o seni pašalinami iš žemės, kad jų neužkabintų padargai.

Komentarai

Lengvata gali likti

Andrius Jovaiša,
Energetikos ministerijos vyriausiasis specialistas komunikacijai

Klausimai dėl kompensacijų už elektros tinklų operatorių naudai nustatytus servitutus nagrinėti Seimo Energetikos komisijoje, Energetikos ministerijos atstovai apie tai diskutavo su Žemės ūkio bendrovių asociacija. Ir dabar nuolat vykstama į susitikimus regionuose su žemės savininkų, miškininkų atstovais, nes norima paaiškinti nustatytą tvarką ir atsakyti į kylančius klausimus.

Situacija susiklostė tokia, kad nuo pat nepriklausomybės pradžios nebuvo jokios aiškios tvarkos, kaip žemės savininkams kompensuoti už jų sklypuose esančius elektros tinklus ir kitus energetikos įrenginius. Todėl dauguma žemės savininkų išvis negaudavo jokios kompensacijos už patirtus nepatogumus ir apribotas galimybes naudotis savo žeme.

Energetikos ministerija ir Vyriausybė pirmą kartą ėmė spręsti šią situaciją ir šią vasarą Vyriausybės nutarimu buvo patvirtinta aiški metodika dėl maksimalių kompensacijų dydžių už nustatytus servitutus apskaičiavimo. Maksimalūs kompensacijų dydžiai nustatyti dėl to, kad būtų užtikrinta teisinga ir subalansuota pusiausvyra tarp žemės savininkų interesų ir elektros energijos vartotojų bei būtų išvengta reikšmingo elektros energijos paslaugos vartotojams kainos augimo.

Ar bus kompensuojama patiriama kasmetinė žala, atsiradusi dėl išvažinėjusių pasėlių? Taip, tiek įstatyminio, tiek sutartinio servituto nustatymo atveju bei jo galiojimo metu žala dėl sunaikintų pasėlių ar sodinių atlygina tinklų operatorius. Apsaugos zonoje esančios žemės savininkai turi leisti energetikos įmonėms patekti prie joms priklausančių energetikos objektų. Nuostolius, atsiradusius dėl energetikos įmonių veiklos apsaugos zonos, atlygina energetikos įmonė.

Beje, žemdirbiai turi teisę prašyti vienkartinės kompensacijos už elektros tinklų operatorių naudai nustatytus servitutus ir turėti galios mokesčio lengvatą.

Primins reikalavimą

Tomas Kavaliauskas,
„Energijos skirstymo operatoriaus“ atstovas ryšiams su visuomene

Pagal patvirtintą tipinių oro linijų projektų albumą įžeminimo sujungimas su atramos metalo konstrukcijoms įrengiamas 200 mm gylyje šalia atramos. Sujungimas įrengiamas iki 5 cm nuo atramos ir, nepriklausomai nuo įžeminimo gylio, žemės ūkio technikai, veikiančioje oro linijoje, negali būti pasiekiamas.

Kita vertus, tiek 10 kilovoltų (kV), tiek ir 0,4 kV įtampos oro linijų atramų įžeminimo gylis – skirtingas, jis priklauso nuo esamo grunto varžos.

Demontuodamos atramas, „Energijos skirstymo operatoriaus“ rangovinės organizacijos privalo kartu atlikti ir įžeminimo darbus. Atsižvelgdama į ūkininkų vardijamas pastabas, bendrovė dar kartą rangovinėms organizacijoms primins šį reikalavimą.

Kiaulių maras – politikų galvose

Tomas Čyvas

„Jei tikrai dėl afrikinio kiaulių maro kalti šernai, problemos lyg ir nebeturėtų būti, nes šernų jau beveik nebėra“, – mano Vilniaus medžiotojų klubo „Uosinta“ vadovas Mindaugas Jablonskis, su kuriuo ir kalbamės apie vieną opiausių Lietuvos gyvulininkystės sektoriaus problemų.

Šiuo metu Lietuvoje baigiama sunaikinti kiaulininkystė, ypač smulkioji. Pagrindinė įvardijama priežastis – afrikinis kiaulių maras (AKM). Nemaža dalis kaltinimų krinta ant medžiotojų galvos – esą jie neišnaikina šernų, AKM nešiotojų.

Mano manymu, tam kiaulių marui aplinkos apsaugos specialistai visiškai neskiria dėmesio, jie pasitenkina sovietine „pokazucha“: viena ranka daro vienaip, o kita – kitaip. Pavyzdžiui, sako, kad reikia išnaikinti šernus, nes jie yra AKM nešiotojai. Jei jau reikia naikinti, o nebe medžioti, tai reikia naudoti ir atitinkamas naikinimo priemones tam, kad būtų pasiektas rezultatas. Tačiau čia jau prasideda politiniai žaidimai.

Leisti viską, įskaitant naktinio matymo prietaisus?

Jei nuspręsta naikinti, tai ir reikia naikinti – viską, kaip, pavyzdžiui, Amerikoje. Ten laukines kiaules naikina kaip invazinę rūšį. Jeigu gamtos specialistai nusprendžia, kad kokius nors gyvūnus reikia išnaikinti, tai leidžiama daryti nors ir su sraigtasparniu ar kulkosvaidžiu. Tada tu nesi dviveidis. Aš kalbėjau su vienu ūkininku, kurio kviečių lauke lankosi šernų. Kad pataikytų naktį į šerną kviečių lauke, man reikia paties geriausio prietaiso. Ar medžiotojas vieną naktį ateis į plyną lauką ir pasaugos? Atsiveš kilnojamąjį bokštelį? Ar sėdės kiauras naktis? Norėdamas apsaugoti ūkininko lauką, medžiotojas turi turėti normalų termovizorių, nes naudodamas prožektorius į šerną iš 300 metrų naktį nepataikysi.

Vadinasi, pritariate pono Broniaus Bradausko mintims dėl naktinio matymo prietaisų?

Kodėl būtent jo?

Jis lyg ir tapęs Lietuvos medžiotojo sinonimu...

Tai ir blogai. Šis žmogus su ūkininkais nebendrauja. Kalbėdamas

M. Jablonskis: „Manau, kad tam kiaulių marui aplinkos apsaugos specialistai visiškai neskiria dėmesio, jie pasitenkina sovietine „pokazucha“ – viena ranka daro vienaip, o kita – kitaip.“

neva visų medžiotojų vardu, jis griaua jų įvaizdį. Net geros idėjos, nuskambėjusios iš tokio žmogaus lūpų, daug kam tampa atgrasios.

Grįžkime prie šernų ir AKM. Mūsų medžioklės plotuose yra ūkininkas. Jis net ne klubo narys, bet mes sakome, kad eitų ir saugotų savo laukus. Jis atsako, kad ir taip keliasi trečią nakties, šaudo garsiniu šautuvu – baido. Sumedžioti laukinį šerną ne taip paprasta. Yra vadinamųjų

„kolchozinių“ šernų, kurie kasdien ateina į šėryklą – šituos sumedžioti paprasta. Dalis jaunų šerniukų yra neatsargūs, bet patyrusių individų taip lengvai nesumedžiosi. O reikia ir juos sunaikinti, nes ir jie gali būti AKM nešiotojai. Tačiau čia politikai sako: „Oi, žmonės mūsų nesupras.“ Pagaliau, jei tikrai dėl AKM kalti vien tik šernai, problemos greitai gali nelikti, nes Lietuvoje laukinių kiaulių jau beveik nebėra.

Tai vis dėlto pavyko šernus išnaikinti?

Kad ir kaip paradoksaliai skambėtų, taip. Vienus sunaikino maras, kitus – medžiotojai. Mes savo medžioklės plotuose statome ėdžias, filmuojame, kas prie jų ateina. Net rasdami maisto gamtoje, šernai paprastai aplanko tas vietas, kur yra kada nors radę maisto. Dabar jie prie šėryklų beveik neateina. Medžiotojai vis mažiau sumedžioja šernų. Pietų Lietuvoje šernų banga su tuo maru pasirodė ir nuslinko, pasukui grįžo jau iš šiaurės kita banga – ir vėl dingo. Ko tikrai nėra, tai rimtų tyrimų – kaip tie šernai migruoja ir kokių būdu maro virusas patenka į fermas. Ne tik į mažus vienkiamų tvartus, kuriuose auginamos viena dvi kiaulės, bet ir į didžiulius dešimtūkstantinius kompleksus, kuriuose lyg ir laikomasi visų veterinarijos taisyklių. Mokslininkų nuomonės niekas neklausia – sprendimai priimami politikų ir valdininkų kabinetuose.

Yra europinės direktyvos ir jos remiamasi...

Palaukite, Europos Sąjunga sako tik tiek, kad reikia suvaldyti AKM. O kad reikia iššaudyti šernus ir viskas bus gerai – čia jau mūsų valdžios sprendimas. Taip, Danijoje šernams neleista būti, pas mus diegiama tokia pati tvarka. Be jokių tyrimų, be jokio aiškinimosi apie priežastis. Europos Sąjunga dabar kalba apie bendros vakcinacijos kūrimą, nors tai ir beprotiškai brangu. Bet pirmiausia reikia paimti tuos Europos Sąjungos moksliniams tyrimams skiriamus pinigus. Mūsų mokslininkai, universitetai, nuodugnai ištyrę situaciją, turėtų siūlyti sprendimus, pagrįstus ne stambiųjų kiaulių augintojų lobizmu, politiniu populizmu ar for-

maliomis valdininkų įsakymais. Dabar brangių įsisavinamais pinigais, bet beverčių savo reikšme aplinkosaugos projektų daug, bet tikrai dirbančių mokslo įstaigų Europos Sąjungos pinigai beveik nepasiekia.

Tai reikia investuoti į tyrimus?

Būtent – į mokslą. Norint kovoti su reiškiniu, reikia jį iki galo suprasti. Valdininkai ir politikai savo kabinetuose šito nepadarys, medžiotojai irgi problemos neišspręs. Neseniai skaičiau vienos konferencijos medžiagą, kurioje teigiama, kad ilgiausiai AKM bakterijos išgyvena šerno kaulų čiulpuose, o ne mėšle ar seilėse, ten jos gana greitai žūsta. Kai

Jei šernų nebėra, o maras liko – atsi-
gręžkite į mokslininkus. Šautuvais maro problemų neišspręsimė.

kitas šernas ar koks nors plėšrūnas iltimis tą kaulą sutraiško, čiulpų gali paleisti paukštis, kuris bakterijų gali nunešti į fermą ir taip toliau. Apie tai, kad AKM bakterijos ilgiausiai išsilaiko kaulų čiulpuose niekas iki šiol nekalbėjo. Kelerius metus visi tiesiog ginčijosi – šaudyti, nešaudyti, kas turi šaudyti ir kaip. Kam leisti auginti kiaules, o kam – neleisti ir kaip tai kompensuoti? O mokslinių tyrimų – nulis, niekas tuo neužsiima, niekas neskiria lėšų. Jei šernų nebėra, o maras liko – atsi-
gręžkite į mokslininkus. Šautuvais maro problemų neišspręsimė.

Neseniai teko skaityti, kad iš Baltijos šalių AKM per tolimųjų reisų sunkvežimius pasklido po Vakarų Europą.

Skačiau. Tai Rusijos propagandistai taip sako. Tik neaišku, kodėl iš Baltijos šalių, o ne, pavyzdžiui, iš Kaliningrado srities? Tai politinis triukšmas, o reikia mokslinės analizės. Didžiausias maras yra atsakinųjų žmonių, politikų galvose.

Kodėl aš skaitau „Valstiečių laikraštį“?

„Iš Lietuvos kaimo kilo šviesuoliai, kurie paklojo valstybės pamatus, ją gynė. Ir dabar kaime gyvena daug šviesių žmonių, savo darbais stiprinančių ir turtinančių mūsų šalį. Smagu, kad jų geri siekiai ir problemos, su kuriomis jie susiduria, atsispindi „Valstiečių laikraštyje“.“

Povilas NEMANIS,
Panevėžio rajono savivaldybės tarybos narys, žemės ūkio kooperatyvo „Ēriškių pienas“ valdybos pirmininkas

Albinas Čaplikas

VL žurnalistas

Pieno gamintojai šį pirmadienį prie apskritojo stalo Žemės ūkio rūmuose diskutavo dėl vadinamojo nesąžiningų veiksmų draudimo perkant pieną įstatymo spragų ir galimybių jį tobulinti. Žemės ūkio ministerija parengė palyginti liberalų įstatymo tobulinimo variantą, tačiau iki lapkričio 21 d. lauks ūkininkų pasiūlymų. Savo ruožtu Žemės ūkio rūmai, pasitelkę į pagalbą patyrusius teisininkus, baigia rengti alternatyvų projektą.

Du variantai – tas pats rezultatas

Niekam ne paslaptis, kad pieno gamintojų padėtis dėl itin žemų pieno supirkimo kainų yra sudėtinga. Stambieji pieno gamintojai dar sugeba dirbti pelningai, o smulkieji kiekvieną sezoną pradeda ir baigia svarstymais, ar dar užsiimti pieno gamyba, ar jau trauktis ir ieškoti kitų galimybių. Pavyzdžiui, Telšių r. ūkininkas Tomas Vitkevičius ir keli jo kaimynai apskaičiavo, kad jeigu dabar galiojančios pieno supirkimo kainos išsilaikytų iki pavasario, jie tiek pat uždirbtų, jei pasirinktų vieną iš dviejų variantų: iki pavasario užsiimtų pieno gamyba arba jau dabar parduotų žiemos sezonui sukauptus pašarus.

„Abiejų variantų finansiniai rezultatai beveik vienodi. Taigi nelieka motyvo užsiimti pieno gamyba“, – tikino T. Vitkevičius.

Nuo antrojo varianto pasirinkimo ūkininką vis dar sulaiko viltis, kad bus priimtas ir įgyvendintas pieno gamintojams palankus santykių su pieno supirkėjais įstatymas.

Ūkininko T. Vitkevičiaus skaičiavimais, jis tiek pat žiemos sezoną uždirbtų iš pieno arba pardavęs žiemai sukauptus pašarus.

Įstatymo spragos

Primename, kad 2015 m. rugpjūčio 1 d. įsigaliojęs Lietuvos Respublikos ūkio subjekto, perkančių-parduodančių žalią pieną ir prekiaujančių pieno gaminiams, nesąžiningų veiksmų draudimo įstatymas turėjo panaikinti nesąžiningus veiksmus perkant ir parduodant žalią pieną, apriboti ūkio subjekto, prekiaujančių pieno gaminiams, nesąžiningai gaunamą naudą dėl pieno gaminių didmeninių kainų mažėjimo. Tačiau dėl įstatymo netobulumo tikslų pasiekti nepavyko.

Žemės ūkio viceministrė Ausma Miškinienė neslėpė, kad minėtame įstatyme numatytą pieno gamintojų skirstymą į 10 grupių reikia keisti. Kazkada ūkininkai tikėjosi, kad toks skirstymas jiems bus palankus, tačiau pieno supirkėjai taip gudriai pritaikė nereglamentuojamus priedus, kad išėjo priešingas rezultatas.

Pieno gamintojai reikalauja sąžiningų supirkimo kainų

Pavyzdžiui, statistikos duomenys rodo, kad kai kuriais atvejais ketvirtos grupės atstovams už pieną buvo mokama daugiau nei šeštos grupės gamintojams. Kaip reikėjo supirkėjams, taip jie ir „išlankstė“ įstatymą.

„Siūlysiu, kad pieno pirkėjai pateiktų aiškią priedų mokėjimo tvarką – už ką mokama ir kiek mokama“, – žadėjo A. Miškinienė.

Derybos tarp dramblio ir musės

Žemės ūkio ministerija apdairiai siūlo įstatyme panaikinti reikalavimą, kuris ribotų pirkėjų ir pardavėjų konkurenciją. Pavyzdžiui, perdirbėjai neturėtų teisės kokiu nors būdu bausti pieno gamintojų, kurie nuspręstų pakeisti pieno supirkėjus.

Daug diskusijų kelia prieštaringa įstatymo nuostata, kad mažinant pieno supirkimo kainą reikia pateikti pagrindimą. Ši nuostata dabar yra nagrinėjama Europos Teisingumo Teisme ir, tikėtina, bus reikalaujama ją panaikinti, nes ES rinkoje neleidžiama riboti dviejų subjektų derybų teisės.

Žemės ūkio rūmų direktorius Sigitas Dimaitis kritiškai vertina tokių derybų aplinkybes. „Įstatyme akcentuojama derybų tarp pieno supirkėjų ir pieno gamintojų laisvė. Tačiau tai tarsi derybos tarp dramblio ir musės“, – teigė jis.

Supirkėjų gudravimai

Pieno supirkėjai mėgsta pateikti transporto išlaidų argumentą: esą yra didelis išlaidų skirtumas pienuvežiui važiuoti 50 kilometrų pas stambųjį ir smulkųjį pieno tiekėją.

„Visi žinome atvejus, kai, pavyzdžiui, Vilkyškių pieninė superka pieną Šakių rajone, o „Marijampolės pieno konservai“ – iš ūkininkų Plungėje. Tačiau kieno kaltė? Ar teisinga transporto išlaidas užkrauti ant pieno gamintojų pečių?“ – klausė S. Dimaitis.

Ūkininkė Viktorija Švedienė atskleidė supirkėjų argumento silpnąsias puses. Anot jos, transporto išlaidas reikia skaičiuoti ne vertinant atstumą nuo perdirbimo įmonės iki ūkio, bet atstumą nuo vieno ūkio iki kito. „Tada pamatysime, kad perdirbėjai gudrauja“, – teigė ji.

Kupiškio r. ūkininkaujanti Renata Vilimienė pasakojo apie susitikimą su pieno supirkėjais iš Latvijos. „Latviai mums aiškino, kad logistika yra jų, supirkėjų, reikalas, taigi jeigu jie nusprendžia pieną pirkti iš toliau esančių pieno gamintojų, už transporto išlai-

Ūkininkė V. Švedienė atskleidė supirkėjų gudravimą: „Transporto išlaidas reikia skaičiuoti ne vertinant atstumą nuo perdirbimo įmonės iki ūkio, bet atstumą nuo vieno ūkio iki kito.“

das moka jie, o ne pieno gamintojai. Į kainos formulę tokių išlaidų latviai neįtraukia“ – sakė ūkininkė.

Kainos formulės paieškos

Žalio pieno pirkimo kaina gali būti skaičiuojama įvertinant žalio pieno ar pieno gaminių kainų rinkose pokyčius. Yra trys galimybės: atsižvelgti į ES vidutinės žalio pieno kainos pokyčius, į pieno gaminių kainų pokyčius, fiksuoti supirkimo kainą tam tikram laikotarpiui, pavyzdžiui, trims mėnesiams, arba kainą nustatyti mėnesiui (vadinamoji „spotinė“ kaina).

Lietuvos vidutinių pieno ūkių asociacijos valdybos pirmininkė Juzefa Tamavičienė nepritarė Žemės ūkio ministerijos pasiūlymui panaikinti dabar galiojantį reikalavimą, kad, mažinant žalio pieno supirkimo kainą daugiau nei 3 procentiniais punktais, supirkėjai privalo pagrįsti šios kainos mažinimą.

„Tačiau matome, kad ši sistema neveikia – kaina buvo mažinama neviršijant nustatytos ribos. Turime parengti sistemą, kuri veiktų“, – aiškino viceministrė.

Reguluoti reikia

LŽŪKA „Kooperacijos kelias“ pirmininko Jono Kuzminsko nuomone, dabartinis įstatymas pieno gamintojams nenaudingas.

„Pieno gamintojų grupių turi būti mažiau, tačiau jos turi išlikti, kad galėtume palyginti kainas, kitaip neturėsime informacijos. Tačiau būtina nustatyti konkrečią priedų taikymo sistemą“, – siūlė J. Kuzminskas.

Kolegai pritarė ir kooperatyvo „Pienas LT“ narys Naglis Narauškas. „Rengiamas įstatymas turi kompensuoti derybinės galios stoką. Ma-

nau, kad Žemės ūkio ministerijos projektas yra pernelyg liberalus. Mes norime, kad santykiai tarp pieno gamintojų ir supirkėjų dar būtų šiek tiek reguliuojami. Todėl alternatyvos pieno grupėms nėra, nors jų nereikia tiek daug. Tačiau turime pasiekti, kad jeigu kuris nors gamintojas išsiderėtų tam tikras sąlygas, jos būtų taikomos ir kitiems tos grupės dalyviams“, – teigė N. Narauškas.

Pasak Kupiškio r. ūkininkaujantios R. Vilimienės, ūkininkams kenkia ne pieno gamintojų skirstymas į 10 grupių, bet supirkėjų sugalvota chaotiška priedų sistema.

Kretingos r. ūkininkaujantis Mindaugas Šukys pritarė: „Pagal parduodamo pieno kiekį reikėtų nustatyti ne 10, bet 3 gamintojų grupes. Tačiau labai svarbu nustatyti, koks galėtų būti supirkimo kainos santykis tarp šių grupių.“

Kainos nustatymo būdai

Jeigu negalime susitarti dėl vienos kainos principo vidaus rinkoje, reikia skaičiuoti pagal 28 ES narių vidutinę supirkimo kainą arba pagal pieno gaminių rinkos kainos pokyčius.

„Tai sudėtingas variantas, nes pokyčiai rinkose vyksta nuolat, jų prognozuoti neįmanoma“, – sakė viceministrė.

„Taip, sudėtingas, tačiau pieno sektorius apskritai yra labai sudėtingas. Čia kovojama dėl kiekvieno gramo, nes jis galiausiai kai kuriems rinkos dalyviams sukuria milijonus eurų“, – sakė N. Narauškas.

Trečia galimybė – skaičiuoti pagal fiksuotą trijų mėnesių kainą. „Kai kurie ūkininkai siūlo tokią galimybę. Pagalvokime, štai šįmet nudegė iš ankstines grūdų pardavimo sutartis sudarę grūdų augintojai. Tačiau buvo sezonų, kai tokia galimybė juos gelbėjo“, – svarstė A. Miškinienė.

„Pritariu, tai – rizikingas variantas. Nes galima ir daug laimėti, ir daug prarasti“, – sakė N. Narauškas.

Pasinaudoti kitų patirtimi

Pieno gamintojas iš Prienų r. Jurgis Pažera teigė, kad remiasi kaimietiška logika, tačiau iš tikrųjų jo pasiūlymas būtų patikęs liberalios tvarkos šalininkams.

„Jeigu pieno rinkoje nebus laisvos rinkos, tai nebus ir geros kainos. Štai grūdų supirkėjai kiekvieną savaitę ūkininkams siūlo naujas kainas, taiko įvairių papildomų sąlygų. Tuo metu pieno rinkoje tėra keturi

stambūs supirkėjai ir grupė tarpininkų. Blogai, kad vidaus rinkoje pieną negali supirkti fiziniai asmenys. O juk tai – galimybė padidinti konkurenciją“, – svarstė J. Pažera.

Žemės ūkio rūmų pirmininkas Arūnas Svitojus svarstomą problemą įvertino strategiškai.

„Įstatymu reikia ne riboti, bet skatinti, nes mes vis dar nesugebame įvykdyti išsikvotos pieno gamybos kvotos. Kaip tai padaryti? Štai bandomė kurti unikalų modelį. Tik turtinga valstybė gali sau leisti kurti naujas sistemas, o mes turėtume pasinaudoti kitų šalių patirtimi. Tačiau ne latvių ir estų, bet Vakarų Europos šalių patirtimi. Pasidomėkime Airijos, Švedijos, gal Lenkijos patirtimi“, – teigė jis.

Netikėtas pasiūlymas

Priminsime, kad Europos Teisingumo Teismas šiuo metu nagrinėja skundą dėl aptariamo įstatymo – ar jame numatytos nuostatos neprieštarauja Konstitucijai. Alytaus r. ūkininkė A. Miškinienė netikėtai pasiūlė palaukti šio teismo sprendimo, o kol kas tik panaikinti pieno gamintojų grupes. Taigi Lietuvos vidutinių pieno ūkių asociacijos atstovų nuomonės išsiskyrė.

Tačiau byla bus svarstoma tik gruodžio 5 d. Pasak viceministrės R. Miškinienės, tikėtina, kad sprendimas gali būti ir nepriimtas. „Jeigu visi manome, kad įstatymą reikia keisti, tai laukti neverta“, – sakė viceministrė.

Viceministrė A. Miškinienė: „Siūlysiu, kad pieno pirkėjai pateiktų aiškią priedų mokėjimo tvarką.“

Tuo metu Žemės ūkio rūmai jau surinko pieno gamintojų pasiūlymus ir sudarė sutartį su patirtį turinčia advokatų kontora.

„Teisininkai nagrinėja šį įstatymą ir artimiausiu metu pateiks alternatyvų projektą arba pastabų. Tai padarysiu iki lapkričio 20-osios“, – žadėjo S. Dimaitis.

Viceministrė pridūrė: „Turėkite galvoje, kad jūsų projektas nebūtinai bus pateiktas Vyriausybei. Tačiau patikinu, kad tai bus dokumentas, kurį įvertinsime.“

Nepanaudojami rezervai

Įstatymą, žinoma, reikia taisyti, tobulinti, tačiau net idealiausi įstatymai neapsaugos nuo aštrėjančios konkurencijos. Akivaizdu, kad pieno gamybos ūkiai dar nepanaudoja visų rezervų.

„Lietuva atsilieka ES ne tik pagal pieno supirkimo kainas, bet ir pagal primilžius. Štai vidutinis primilžis 30–100 karvių ūkiuose tesiekia 5 500–6 000 kilogramų. Tai – labai blogas rezultatas. O kai kuriuose ūkiuose vidutinis primilžis tesiekia 3 500 kilogramų“, – sakė S. Dimaitis.

Kokia išeitis? Mokyti. Daugiau dėmesio skirti veislininkystei.

Studentės senjoros iš vilnos nuvėlė ne tik šoninę, lašinius, keptus kiaušinius, bet ir batoną, kopūstą, vaisius, tortus, saldinius.

Tortai ir šoninė gražūs, bet nevalgomi

Rima Kazakevičienė

VL žurnalistė

Moterims nusibodus eksperimentuoti virtuvėje, jos imasi rankdarbių. Marijampolės Trečiojo amžiaus universiteto (TAU) Dailės technologijų fakulteto studentės iš vilnos sukūrė maisto produktų, daržovių, vaisių muliažus ir juos pristato keliaujančioje parodoje „Vilnonės gėrybės“. Lankytojai lieka be žado, nes paroda iš karto sužadina apetitą.

Paroda iš Marijampolės kelias į Sasnavos biblioteką, gruodžio mėnesį – į Kauno rajono TAU, o gegužę pasieks Zyplių dvarą (Šakių r.). Darbščios ir nagingos moterys nori, kad jų kūriniai neliktų tik gražus prisiminimas – jos nori savo kūryba pradžiuginti kuo daugiau žmonių. Tuo, kad kūrybos šaltinis neišsekų, jau ketverius metus rūpinasi Marijampolės TAU Dailės technologijų fakulteto vadovė marijampolietė Dalia Vizbarienė.

Kaip kilo mintis iš avių vilnos nuvėlti maisto produktus?

Maždaug prieš 5 metus Vilniuje vykusioje parodoje pamačiau baigiamuosius studenčių darbus. Tai buvo iš vilnos nuvėlti maisto produktai: duonos kepalėliai, duonos riekelės, balta mišrainė. Tokie dirbiniai mane labai sudomino. Nuo tada puoselėjau mintį kažką panašaus padaryti su senjoromis. Pagalvojau, jei jos jaunos padarė, ar mes, būdamos irgi studentės, tik garbaus amžiaus, negalime parodyti, ką sugebame?

Turiu pripažinti, kad TAU studentės savo išmoningumu jaunas studentes pranoko. Šių buvo vos keli darbeliai, o mūsų valgais stalius nuklojo – sugulė vilnoniai tortai, kopūstas, lašiniai, šoninė, baklažanai, kepti kiaušiniai, kiti valgiai. Tik silkės dar nėra ant stalo, bet viena studentė įsipareigojo ir silkę nuvėlti. Mūsų moteris labai sudomino užduotis, o paskui jos savo rankdarbiais įkvėpė vieną kitą, todėl panoru padaryti kuo daugiau gėrybių iš vilnos.

Ko reikėjo jums ir studentėms kuriant meno darbų parodą „Vilnonės gėrybės“?

Man pačiai reikėjo tikrai nedaug – tik patikėti šiomis moterimis. Juk mes esame studentės – subrendusios, žilais plaukais, turinčios gy-

D.Vizbarienė: „Mano vaikai jau suaugę, gyvena atskirai, anūkai jau irgi dideli. Kas belieka? Tik išeiti ir džiaugtis gyvenimu.“

venimiškos patirties. Pažįstančios kopūstus, burokėlius, svogūnus, baklažanus, salotas. Visos žinome, kaip atrodo vynuogės, vyšnios, slyvos, kriaušės, obuoliai. O jei ko nors nežinodavome, ieškodavome pavaikslėlio.

Studentės turėjo atsinešti vėlimo adatą, vilnos nupirko universitetas. Kadangi reikėjo įvairiausių spalvų, tai vilnos ir pačios nešė iš savo fondų. Vilnos sunaudojome labai nedaug, nes mes suvalkietės. Tam, kad nereikėtų išleisti daug pinigėlių, muliažų vidui padaryti panaudojome poroloną. Apkarpydavome jį ir apveldavome.

Ką sunkiausia buvo padaryti, kad atrodytų tikroviškai?

Moterys daug dirbo prie tortų. Kas pamato, visiems labai patinka ir nuveltas kopūstas, ir šoninė, ir lašiniai, ten taip pat daug darbo įdėta. Darbo sudėtingumą lemia ne tik daikto dydis, ir mažas darbelis reikalauja daug laiko, kol jį adata subadai.

Kokią komandą esate subūrusi?

Per du kursus dailės technologijų mokosi 40 moterų. Kelios moterys dar laukia, kad ir jas priimtume, bet kol kas neturime galimybių. Šiais mokslo metais atvažinėja 5 moterys iš Vilkaviškio, yra ir iš Liudvinavo (Marijampolės sav.). Tai galimybė moterims ištrukti iš kaimo rutinos.

Mūsų pamoka trunka 2,5 valandas, o kartais ir ilgiau. Susėdame 20 moterų ir aš joms paaiškinu, kaip ką daryti, o paskui jos pačios velia, bet prie kiekvienos prieinu, paaiškinu, jos ir pačios manęs klausinėja.

Fakultete yra moterų, kurioms jau virš 80 metų, bet visos kurian-

tuvoje. Būna, ateina vėlimo banga, moterys viena iš kitos išmoka. Kartais moterys nori, kad būtų nauda, pavyzdžiui, kad galėtų nuvėlti ir parduoti, bet tokius darbelius jos daro jau pačios savarankiškai namuose. Sužinau, jeigu atsineša parodyti į paskaitą. Šį kartą visos norėjo kurti tai, kas būtų pačioms įdomu, nebūtinai tai, kas duotų naudos.

Kokias dar technikas išbandys jūsų studentės? Kuo dar nustebinsite save ir aplinkinius?

Kad kūrybos šaltinis neišsekėtų, būtina nuolat mokytis ir išbandyti naujas technikas. Spalį moterys aplankė kūrybines dirbtuvėles Jurbarke. Ten senjoras išmokė papjė mašė technikas – panaudotą popierių paversti tikrais meno dirbiniais. Puoselėju mintį, kad kartu su savo studentėmis, naudojamos šią techniką, pagaminsime rėmų pavaikslams. Bet šio darbo imsime tik sausio mėnesį, kai jau baigsis kalėdinių dovanėlių, kurių reikia prisiruošti, metas. Siemet šventėms dekoruosime šaukštelių kotelius modelinu, galėsime ten ir vardą įspausti. Kita mintis – iš vilnos nuvėlti eglučių, kitų šventinių akcentų, iškvėpinti juos ir įdėti į maišelius. Visą tai būtų galima nusinešti pas draugę, gimines. Viena marijampolietė, turinti kvapų kiemelį, sutiko pamokyti, kaip pačioms iš druskos pasidaryti vonios burbulų. Norinčių išmokyti yra. Bus malonu pačių rankomis padarytą praktišką dovanėlę kam nors padovanoti.

Kodėl, jūsų nuomone, moterys, pakeitusios aplinką, tampa kūrybingesnės ir laimingesnės?

Marijampolės TAU šiais mokslo metais studijuoja 777 studentai! Nors yra 14 fakultetų, 6 meno ko-

lektyvai, tačiau negalime priimti visų norinčių čia studijuoti. Žmonėms labai reikia bendravimo. Aš ir pati tai matau. Kiti čia ateina net sirgdami depresija. Mūsų fakultete buvo kelios tokios moterys, bet jos pasveiko. Senjoros, pradėjusios lankyti TAU, sutinka daugiau žmonių, nuolat bendrauja, nesėdi užsidariusios namuose, o tai ypač padeda, kai moterys lieka vienišos. Bendravimas joms – geriausias vaistas nuo visų ligų. Ir mano vaikai jau suaugę, gyvena atskirai, anūkai jau irgi dideli. Kas belieka? Tik išeiti ir džiaugtis gyvenimu.

Koks buvo jūsų pačios kelias iki TAU universiteto?

Vilnos vėlimo banga prasidėjo prieš 16 metų. Tuo metu važinėjau iš Marijampolės į Kauną ir mokiausi velti. Kaune vyko edukacinės programos, buvo mokoma įvairiausių technikų – ir su adata, ir šlapio vėlimo. Namie vis kažką paveldavau, dovanoms ką padarydavau. Beliko tik perduoti patirtį kitoms.

Gerai pažinojau Marijampolės TAU direktorę O.Sakalauskienę, ji buvo mano vaikų mokytoja. Kai pasakė, kad kuria universitetą, iš pradžių galvojau, kas čia bus? Taip prieš 14 metų susidomėjusi ir pradėjau studijuoti. TAU tuo metu turėjo mažiau nei šimtą studentų. Pradėjome po truputį. Laikui bėgant, įsikūrė fakultetų. Susidarė didelis būrys žmonių. Ir aš tarp jų.

Darbas TAU – mano pomėgis. Su dailės technologijų fakulteto studentėmis pradėjau dirbti prieš 4 metus. Taip pat esu TAU seniūnų klubo pirmininkė. Iki darbo TAU su vyru turėjome nuosavą verslą. Mano vyras Romas minėto universiteto nelanko, jis turi savų pomėgių, vienas iš jų – žirgai. Man mieliau – kūrybinis darbas.

Kol dar nevelė muliažų, moterys iš vilnos jau buvo pagaminusios kambarinių šlepečių, papuošalų.

Žemdirbystės iššūkius įveikti padeda ir organiniai biostimuliatoriai

Jolita Žurauskienė
VL žurnalistė

Kintantis klimatas, besikeičiantis žemdirbystės intensyvumas daro įtaką dirvožemio sudėčiai ir potencialui. Todėl žemdirbiai, siekdami išvengti neigiamų intensyvaus cheminio ūkininkavimo padarinių, griebiasi įvairių tausojančiosios žemdirbystės variantų. Pastaruoju metu darosi vis populiariaresni augalų biostimuliatoriai, kurių pasiūla rinkoje yra labai didelė. Kaip išsirinkti geriausius preparatus ir kaip juos įterpti į bendrą tręšimo sistemą? Apie tai kalbamės su Lietuvos agrarinių ir miškų mokslų centro Sodininkystės ir daržininkystės instituto Daržininkystės technologijų sektoriaus vedėju Vytautu Zalatoriumi.

Alternatyva cheminėms priemonėms vis dažniau tampa organiniai biostimuliatoriai. Papasakokite apie juos.

Organiniai biostimuliatoriai – tai koncentruoti vandenyje tirpūs organiniai preparatai, skirti augalų produktyvumui ir derlingumui didinti, augalų atsparumui neigiamiems aplinkos veiksniams skatinti bei trąšų ir pesticidų kiekiui mažinti.

V. Zalatorius: „Biostimuliatoriai aktyvina gyvybiškai svarbius procesus augaluose.“

Jų sudėtyje yra biologiškai aktyvių medžiagų: aminorūgščių, huminių ir fulvinių rūgščių, vitaminų, peptidų, baltymų, enzimų, polisacharidų ir kitų aktyvių junginių bei mikroelementų.

Biostimuliatoriai aktyvina gyvybiškai svarbius procesus augaluose, stiprina apsaugines funkcijas, padeda vystyti augalų šaknų sistemas, pasisavinti maitinamuosius elementus, padidina atsparumą stresui. Taip pat biostimuliatorių naudojimas padidina pagrindinio trąšų naudojimo efektyvumą. Biostimuliatoriaus poveikis augalams grindžiamas ne cheminiu, bet išskirtinai biologiniu natūralių komponentų poveikiu augalo ląstelėi.

Naujausi agroaplinkosaugos reikalavimai skatina mažinti sintetinių trąšų ir cheminių augalų apsaugos priemonių naudojimą auginant žemės ūkio produkciją. Kartais mineralinė mityba sutrinka nuo nepalankių aplinkos veiksnių: didelių temperatūros ir (ar) drėgmės nuokrypių nuo optimumo, netinkamo dirvožemio rūgštumo, mitybos elementų santykio ir pan. Tokiais atvejais gali padėti biologiniu aktyvumu pasižymintys junginiai – biostimuliatoriai.

Ūkininkai domisi biostimuliatoriais. Kuo jie naudingi?

Tiksliaisiais ir gamybiniais bandymais nustatyta, kad biostimuliatoriai gali padidinti derlių bei pagerinti jo kokybę. Jie praktiškai turi teigiamą poveikį visiems žemės ūkio augalams: daržovėms, javams, sodo kultūroms. Biostimuliatoriai tinkami naudoti gaminant ekologiškus produktus. Nurodoma, kad dėl jų poveikio vaisiai ir uogos yra mažiau pažeidžiami ligų, užauga didesni, sukaupia daugiau cukrų, geriau nusispalvina.

Biostimuliatoriai paprastai gaminami iš natūralių žaliavų, juose yra mineralinės mitybos elementų, biologiškai aktyvių junginių, naudingos mikrofloros sporų. Lietuvoje šiuo metu biologiniai sti-

muliatoriai – skystos trąšos, gaminamos iš labai geros medžiagos kompostų ar durpių. Pabrėžtina, kad nenaudojami cheminiai išgavimo būdai.

Gausu biostimuliatorių, kurių pagrindinis komponentas yra huminės medžiagos. Jie naudojami tiek įterpiant į dirvą, tiek purškiant per lapus. Biostimuliatoriai, kuriuos sudaro aminorūgštys ar jų druskos, dažniausiai naudojami augalams purkšti per lapus.

Nukelta į 8 p. ►

Trumpai

Skerdimai išaugo

Šių metų liepos–rugsėjo mėn. Lietuvos įmonėse buvo paskersta 1,726 tūkst. avių – 6,67 proc. daugiau, palyginti su 2017 m. tuo pačiu laikotarpiu. Iš to skaičiaus 76,19 proc. paskerstų avių sudarė avys, paskerstos gražintiniais pagrindais. 2018 m. III ketvirtį avių (vyresnių kaip 12 mėn.) skerdimų skaičius padidėjo 9,78 proc. (iki 1,156 tūkst. vnt.), o ęriukų (ne vyresnių kaip 12 mėn.) – išliko beveik nepakitęs, t. y. padidėjo vos 0,88 proc. (iki 570 vnt.). Analizuojamu laikotarpiu avienos skerdenų gamyba, palyginti su tuo pačiu laikotarpiu prieš metus, išliko beveik nepakitusi – sumažėjo vos 0,26 proc. ir sudarė 33,581 t.

2018 m. liepos–rugsėjo mėn. vidutinė supirkimų avių kaina sudarė 449,25 EUR už 100 kg (skerdenų svorio) ir 141,90 EUR už 100 kg (gyvojo svorio), atitinkamai 4,49 proc. mažesnės, bet 15,71 proc. didesnės kainos nei 2017 m. analogišku laikotarpiu.

ŽŪMPRIS

EGZOTIKA
PADANGOS · RATLANKIAI
WWW.EGZOTIKA.LT

GERIAUSIA VIETA KEISTI RATUS!

BRIDGESTONE ROADSTONE
COOPERTIRES starmaxx

(Užs. 278)

„Valstiečių laikraščio“ metinės prenumeratos akcija

Iki lapkričio 30 d. užpildykite, iškirpkite ir nuneškite šį prenumeratos kvitą į bet kurį Lietuvos paštą ar „PayPost“ skyrių.

TREČIADIENIO IR ŠEŠTADIENIO METINĖ PRENUMERATA (įmokos, mokesčio kodas 10127)

72,00 Eur

BŪTINA ĮRAŠYTI.

* langelyje MOKĖTOJO KODAS – telefono numerį,
* langelyje UŽ PRENUMERATĄ – nuo kada iki kada.
Informacija tel. (8 5) 203 10 22.

MOKĖJIMO NURODYMAS PERVESTI Į MOKĄ

Įmokos kodas	1 0 1 2 7	Įmokos pavadinimas	Už prenumeratą 2019.01.01–2019.12.31
Gavėjo kodas	3 0 4 0 5 9 7 8 9		
Gavėjas	UAB „Kaimo žinios“		
Gavėjo sąskaita	L T 1 3	7 0 4 4	0 6 0 0
Mokėtojo kodas			0 8 0 3
Mokėtojo adresas			1 9 4 9
Papildoma informacija	2019.01.01–2019.12.31		
Įmokos suma	72 Eur		
Suma žodžiais			
Kliento parašas, vardas ir pavardė			

Skaitiklių rodmenys

	Iki	Nuo
1		
2		
3		

Mokėjimo nurodymo įvykdymo data

□ □ □ □ - □ □ - □ □

Komisinis atlyginimas, Lt

□ □ □ □

Pašto darbuotojo parašas, vardas ir pavardė

Datos spaudo vieta

Įmokos priėmimo mokeskis – 0,29 Eur

Žemdirbystės iššūkius įveikti padeda ir organiniai biostimuliatoriai

◀ Atkelta iš 7 p.

Pastaraisiais metais jūsų Sodninkystės ir daržininkystės instituto mokslininkai atliko tyrimus su biostimuliatoriais. Kokiuose pasėliuose atlikote bandymus?

Mūsų instituto Daržininkystės technologijų sektoriaus darbuotojai įvairiausių augalų augimą skatinančių medžiagų tyrimu ir pritaikymu gamyboje užsiima jau gana seniai, buvo tiriamos tiek mikroelementinės, tiek biologinės prigimties medžiagos. 2017–2018 metais atlikome naujos kartos biologinių stimuliatorių – skystų trąšų *Ferbanat L* panaudojimo efektyvumo tyrimus. Gamybiniai bandymai buvo daromi skirtinguose Lietuvos regionuose lauko daržovių (svogūnų, kopūstų, morkų, burokėlių ir bulvių) bei įvairių javų laukuose. Mes įvertinome, kaip natūralios kilmės biostimuliatoriai paveikė derlių, jo kokybę bei kiekybę. Taip pat įvertinome sėklos apvėlimo įtaką javų pasėlio būklei bei rudeninio purškimo

biostimuliatoriais įtaką žieminių kviečių pasėlio būklei.

Kuo ypatingos šios naujos trąšos? Koks jų poveikis augalui?

Ferbanat L yra naujos kartos skystos organinės trąšos – biologinis stimulatorius. Jis gaminamas iš biologiškai švarios natūralios žaliavos – vermikomposto (sliukų perdirbtų organinių atliekų komposto), taikant naujas fizinio medžiagų skaidymo technologijas, pagrįstas ne cheminiu, bet fiziniu poveikiu. Tokia produkto sudėtis sukelia bendro veikimo (sinergizmo) efektą, nes šių trąšų sudedamųjų dalių kompleksinis poveikis augalui viršija jų veikimą atskirai.

Ferbanat L sudėtyje yra: 0,058 proc. azoto, 0,05 proc. fosforo ir 0,37 proc. kalio, 38,36 proc. organinės anglies, 18,60 proc. huminės ir 2,47 proc. fulvinės rūgšties. Taip pat yra mikroelementų, natūralios kilmės biologiškai aktyvių medžiagų, naudingos mikrofloros bei mikroorganizmų: bakterijų, grybelių, mielių, dumblių ir kitų.

Visi mikroorganizmai preparate yra sporų pavidalo, todėl produktas ilgai išlieka kokybiškas ir nereikalauja specialių saugojimo sąlygų. Iš esmės preparatas sujungia geriausią huminių, mikro- ir makroelementų, taip pat mikrobiologinių trąšų savybes visiškai nauju technologiniu lygmeniu.

Huminės ir fulvinės rūgštys dėl savo fizikinių, cheminių ir biologinių savybių suaktyvina ir pagerina dirvos mikrofloros ir mikrofaunos gyvybingumą bei veiklumą, teigiamai veikia sėklų dygimą, stiprina šaknų sistemos augimą (ypač gilyn), augalo imunitetą, tai padidina atsparumą ligoms, padeda pasisavinti mikroelementus.

Huminėse medžiagose esančios rūgštys gali smarkiai sumažinti vandens išgaravimą ir padidinti augalų sunaudojamą vandens kiekį smėlinguose dirvožemiuose arba esant sausras. Svarbiausia huminių rūgščių savybė yra gebėjimas surišti netirpius metalų jonus, oksidus ir hidroksidus ir lėtai atiduoti augalams jiems tinkamu metu.

Žemės ūkyje orai yra vienas svarbiausių derlių lemiančių veiksnių. Pastaraisiais metais agrometeorologinės sąlygos buvo ekstremalios. Ar biostimuliatorių panaudojimas šiuo laikotarpiu buvo veiksmingas?

Natūralus biologinis stimulatorius *Ferbanat L* tinkamas naudoti augalui patyrus stresą dėl pter-

klinės drėgmės poveikio, taip pat ir ilgalaikių sausrų metu. Todėl, nepaisant ekstremalių sąlygų, biologinio stimulatoriaus – skystų organinių trąšų *Ferbanat L* panaudojimas padėjo išauginti gerą ir kokybišką derlių.

Prekinis morkų derlius, vegetacijos metu pasėlių patręšus per lapus biostimuliatoriumi, palyginti su derliumi be biostimuliacijos, padidėjo 5,7 t ha⁻¹, arba 10,8 proc., prekinis burokėlių derlius padidėjo 9,9 t ha⁻¹, arba 22 proc., prekinis baltųjų gūžinių kopūstų derlius padidėjo 9,5 t ha⁻¹, arba 18,4 proc., prekinis svogūnų derlius padidėjo 2,4 t ha⁻¹, arba 15 proc.

Bulvių sėklą apvėlus ir pasėlių vegetacijos metu patręšus biostimuliatoriumi, prekinis derlius, palyginti su derliumi, gautu nepaveikus biostimuliacijos, padidėjo 9,3 t ha⁻¹, arba 22,7 proc.

Apvėlus biologiniu stimuliatoriumi sėklą, augalų dygimo energija padidėja iki 8–10 proc., ypač žieminių kviečių pasėlyje. Nupurškus preparatu javų pasėlių 3–4 lapų tarpsniu, pagerėja šaknų formavimasis ir krūmijimasis.

Ar panaudojus šį biostimuliatorių pakito daržovių biocheminės savybės?

Panaudojus vegetacijos metu natūralios kilmės biostimuliatorių ir patręšus juo morkų pasėlių, nustatyta, kad cukrų kiekis jose, palyginti su netręštomis, padidėjo 6,2 proc.; vegetacijos metu patręšus burokėlių laukus, nitratų kiekis šakniavaisiuose sumažėjo 2,3 karto; vegetacijos metu patręšus svogūnus, juose padidėjo vitamino C kiekis.

Baltųjų gūžinių kopūstų laukuose vegetacijos metu panaudojus biostimuliatorių, sumažėjo nitratų kiekis gūžėse, padidėjo cukrų ir vitamino C kiekiai.

Bulvių sėklą apvėlus ir pasėlių vegetacijos metu patręšus biostimuliatoriumi, gumbuose buvo didesnis krakmolo (13,2 proc. ir 12,9 proc.) kiekis, o nitratų kiekis sumažėjo nuo 216 mg kg⁻¹ iki 187,4 mg kg⁻¹.

Trumpai

Kinta daržovių plotai

Pasėlių deklaravimo duomenys rodo, kad bulvių laukai ir toliau mažėja. 2017 m. ūkininkai deklaravo 11,29 proc. mažesnius jų plotus nei 2016 m., atitinkamai 12 387,55 ha ir 13 964,70 ha (2015 m. buvo deklaruota 15 577,86 ha, 2014 m. – 15 901,53 ha, 2013 m. – 16 811,74 ha, 2012 m. – 19 650,17 ha). 2018 m., palyginti su 2017 m., plotai sumažėjo dar 12,62 proc., iki 10 824,31 ha. Bulvių plotai sumažėjo net 49 Lietuvos savivaldybėse, o padidėjo tik Joniškio r. ir Kėdainių r. savivaldybėse. Didžiausi jų plotai deklaruoti Šakių r. (894,13 ha, –4,43 proc.), Šilutės r. (671,59 ha, –14,93 proc.), Kėdainių r. (651,74 ha, +2,80 proc.) savivaldybėse. Šiame metais mažiausiai bulvių plotų deklaruota Birštono (29,87 ha), Akmenės r. (38,84 ha), Pakruojo r. (39,46 ha) ir Rietavo (46,24 ha) savivaldybėse.

Daržovių pasėlių deklaruoti plotai didėjo ketverius metus iš eilės nuo 2013 m. iki 2015 m. (Atitinkamai nuo 3 814,13 ha iki 5 431,23 ha). 2017 m., palyginti su 2016 m., plotai sumažėjo 11,87 proc., iki 4 786,37 ha. Tačiau 2018 m. vėl padidėjo 4,23 proc., arba 202,45 ha, iki 4 988,82 ha. Didžiausią įtaką tam turėjo 14,6 karto (115,83 ha, iki 124,32 ha) didesnis baltųjų ir juodųjų ridikų plotas. Pagrindinių lauko daržovių deklaruoti plotai kito įvairiai. Burokėlių plotas padidėjo 27,52 proc. (257,16 ha), iki 1 191,65 ha, svogūnų – 3,62 proc. (24,33 ha), iki 695,86 ha. Morkų pasėlių plotai sumažėjo 5,34 proc. (34,97 ha), iki 620,07 ha, baltagūžių kopūstų – 1,64 proc. (9,76 ha), iki 586,8 ha.

Deklaruoti kaip kitos daržovės plotai sumažėjo 15,95 proc., arba 158,01 ha – iki 832,85 ha. Iš jų didžiausi plotai deklaruoti krapų (188,16 ha), molliūgų (156,3 ha), česnakų (141,4 ha), baltųjų ir juodųjų ridikų (124,32 ha), salotų (82,8 ha).

Šiltnamių daržovių bendras plotas sumažėjo 5,09 proc., iki 84,27 ha. Pomidorų plotas sumažėjo 8,72 proc., iki 16,23 ha, agurkų – 0,22 proc., iki 58,88 ha, kitų šiltnamių daržovių – 23,67 proc., iki 9,16 ha.

ŽŪMPRIS

Biologinis stimulatorius FERBANAT L – skystos organinės trąšos, gaminamos Lietuvoje iš biologiškai švarios natūralios žaliavos vermikomposto (sliukų perdirbtų organinių atliekų pūdinio).

Preparatas sertifikuotas, tinkamas naudoti įvairioms kultūroms, taip pat ir ekologiniuose ūkiuose.

Kontaktai: UAB „Aljara“ www.ferbanat-labs.com, algimantas806gmail.com, tel. +370 698 03 146

(Užs. 288)

MOKĖJIMO NURODYMAS PERVESTI ĮMOKĄ

Įmokos kodas	10128	Įmokos pavadinimas	Už prenumeratą 2019.01.01–2019.12.31
Gavėjo kodas	3 0 4 0 5 9 7 8 9		
Gavėjas	UAB „Kaimo žinios“		
Gavėjo sąskaita	L T 1 3	7 0 4 4	0 6 0 0 0 8 0 3 1 9 4 9
Mokėtojo kodas		Mokėtojas	
Mokėtojo adresas			
Papildoma informacija	2019.01.01–2019.12.31	Skaitiklių rodmenys	
Įmokos suma	46 Eur		
Suma žodžiais			
Kliento parašas, vardas ir pavardė			

Mokėjimo nurodymo įvykdymo data - - Komisinis atlyginimas, Lt

Pašto darbuotojo parašas, vardas ir pavardė

Datos spaudos vieta

„Valstiečių laikraščio“ metinės prenumeratos akcija

Iki lapkričio 30 d. užpildykite, iškirpkite ir nuneškite į prenumeratos kvitą į bet kurį Lietuvos pašto ar „PayPost“ skyrių.

ŠEŠTADIENIO METINĖ PRENUMERATA (įmokos, mokesčio kodas 10128)

46,00 Eur

BŪTINA ĮRAŠYTI.

* langelyje MOKĖTOJO KODAS – telefono numeris.
* langelyje UŽ PRENUMERATĄ – nuo kada iki kada.

Informacija tel. (8 5) 203 1022.

Įmokos priėmimo mokestis – 0,29 Eur

Sužinok. Saugok. Augink atsakingai

Vėstant orams, laikas pasirūpinti gyvūnais

Rima Kazakevičienė
VL žurnalistė

Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba (VMVT) primena gyventojams, kad, atvėsus orams, būtina pasirūpinti gyvūnais, saugoti juos nuo nepalankių oro sąlygų. Tik tuomet jie augs sveiki ir bus produktyvūs.

Laikas ruoštis jau dabar

Nors už lango dar teigiama temperatūra ir laukuose daug kur žaliuoja žolė, netrukus atlinks žiema su darganomis. Žiemos sezonui, veterinarijos specialistų teigimu, reikia ruoštis jau dabar. Ūkiniuose pastuose laikomi gyvūnai turi būti apsaugoti nuo jų sveikatai kenkiančių oro sąlygų, plėšrūnų ir pavojų, be to, turi būti atsižvelgta į jų amžių, veislę ir lytį.

Pasak VMVT Gyvūnų sveikatingumo ir gerovės skyriaus laikinai vedėjo pavaduotojo pareigas einančio valstybinio veterinarijos inspek-

toriaus Giedriaus Blekaičio, pasirūpinti gyvūnų laikymo patalpomis ūkininkai privalo dar nežiemojus. Reikia užsandarinti tvartų langus, duris, palikti tik ventilacijai skirtas angas (svarbu, kad nesusedarytų skersvėjai), kreikti pakankamu kiekiu sausų pakratų. Šaltuoju metų laiku gyvūnams reikia duoti pakankamai ir kuo įvairesnių pašarų bei vandens, nes jiems reikia daugiau maisto kūno temperatūrai palaikyti.

G.Blekaičio teigimu, dauguma Lietuvos gyvūnų laikytojų tinkamai elgiasi žiemą su savo augintiniais, tačiau pasitaiko ir nepriežiūros atvejų. „Kartais netinkamai elgiamasi dėl nežinojimo ar paties savininko kaltės, o atskirais atvejais – ir dėl aplaidumo“, – priežastis įvardijo G.Blekaitis.

Veterinarijos specialistai ragina ruoštis žiemai, tačiau kartu rekomenduoja stebėti orus ir pagal juos spręsti, kada parginti gyvulius į tvartus.

„Sunku pasakyti datą, iki kada galima ganyti. Šiais metais lapkri-

čio pradžioje gyvuliai dar puikiai jaučiasi lauke. Mėsiniai galvijai ir arkliai nesunkiai pakelia oro permainas, o jauni galvijai, prieauglis, kumeliukai yra jautresni, todėl oro permainos gali turėti įtakos jų sveikatai, melžiamos karvės, gulėdamos ant šaltos šlapios žemės, rizikuoja susirgti tešmens mastitu“, – tvirtino G.Blekaitis.

Pasak jo, grynas oras gyvuliams – į naudą. Jeigu žvairbus vėjas, lietus, sniegas, buvimą lauke reikėtų riboti. Pats geriausias būdas – atverti tvarto duris, kad gyvuliai galėtų išeiti į lauką savo noru, kai lauke bus jiems priimtinos oro sąlygos.

Nepriežiūros atvejų pasitaiko

Veterinarijos inspektoriai neseniai lankėsi Lazdijų rajone pas arklius auginantį ūkininką – norėjo įsitikinti, ar tikrai jo ūkyje sudarytos tinkamos sąlygos parginti gyvūnus į tvartus, ar galės arkliai čia saugiai žiemoti. Inspektoriai šiame ūkyje

apsilankė spalio 26 dieną ir įsitikino, kad ne kartą baustas šeimininkas, nors žadėjo pats žiemai parengti tvartą, dar nepradėjęs jo mėžti – mėšlas stovi nuo praėjusios žiemos. Tvartą reikia ne tik išmėžti, bet ir išdezinfekuoti, suremontuoti edžias, gardus, nes yra aštrių briaunų, į kurias išgąsdinti gyvūnai gali susižeisti.

Specialistai atkreipė dėmesį ir į žiemai paruoštus, bet netinkamai laikomus pašarus. G.Blekaičio teigimu, Lazdijų rajono arklių augintojo nušienauta žolė išdžiovinta, susukta į ritinius, tačiau jie kažkodėl iki šiol laikomi ganyklose. Nors pats šeimininkas teigia, kad pašarai geri (tikino, kad prireikus nuvynios nekokybišką viršutinį sluoksnį, o gyvuliams duos vidinį), tačiau specialistai mano kitaip.

„Jei sienas sausas, gerai išdžiovintas, jis turi būti sausas ir laikomas. Ūkininkas aiškina, esą nori išvesti arklių veisles, kurioms reikėtų mažiau pašaro. Bet toks elgesys su gyvūnais kenkia jų fiziologijai: duoti pašarą, atsigerti yra laikytojo prievolė“, – pabrėžė G.Blekaitis.

VMVT darbuotojams iš atminties neišdyla ir Radviliškio rajono garbaus amžiaus ūkininko ūkis, iš kurio galvijai jau konfiskuoti. Dėl senatvės ir jėgų stygiaus vyras nebepajėgė tinkamai pasirūpinti galvijais ir karvėmis, nors visą dieną su rezginėmis ant pečių šiemis nešdavo pašarus iš kluono. Kai tvartas nugriuvo, gyvulius laikė svetainėje.

„Matėme, kad myli, šeria, bet buvo akivaizdu, jog žmogaus fizinės jėgos jau neleidžia prižiūrėti didelio skaičiaus gyvulių, kurių jis nenorėjo atsakyti. Vien tik meilės nepakanka, reikia daug jėgų, triūso, išmąstyti apie gyvūnų šėrimą, priežiūrą, jų reikmes ir fiziologiją“, – apie retus, tačiau skaudžius atvejus pasakojo G.Blekaitis.

Jis atkreipė dėmesį, kad didžiausia problema šalies mastu – nepasiturintys ir nevengiantys taurelės asmenys, kurie pamiršta, kad gyvūnus reikia šerti. Tad norima supaprastinti tvarką, kad procesinis teismo sprendimas būtų priimtas per trumpesnę laikotarpį ir iš tokių savininkų būtų galima greičiau paimiti gyvūnus.

VMVT svarsto ir dar vieną naujovę, kuri apribotų tokių piliečių teisę ateityje laikyti gyvūnų. Jei būtų priimti siūlomi teisės aktų pakeitimai, būtų draudžiama laikyti gyvūnus asmenims, iš kurių jau buvo

konfiskuoti gyvūnai. Yra parengtos ir Administracinių nusižengimų kodekso pataisos, kurios leistų griežtinti bausmę. Baudą siūloma padidinti 10 kartų – iki 150 eurų. Dėl griežtesnių baudų dar turės pasisakyti ir Seimas.

Nepamirškite ir augintinių

Žiemą nuo blogų oro sąlygų kenčia ne tik prastai prižiūrimi ūkiniai gyvūnai, bet ir lauke laikomi šunys. Veterinarijos specialistų tikinimu, rūpestingi šeimininkai turėtų pasirūpinti jų šėrimu ir girdymu, apšiltinti būdas. Siekiant apsaugoti nuo drėgmės, šuns būda turėtų būti šiek tiek pakelta nuo žemės, dvigubos sienelės su izoliacine medžiaga tarpuose padėtų geriau išsaugoti šilumą. Tam, kad į būdą neprilytų ar nepripustytų, landą reikėtų padaryti su slenkščiu, o virš jos pritvirtinti keletą brezentinės medžiagos skiaučių ar plastiko.

Pakratams galima kloti šiaudus ar neperšlampamą audinį apsiūtą elastinį putų poliuretaną, tačiau reikėtų atsižvelgti į gyvūno poreikius – kai kuriems šunims nepatinka pakratai, gali ir guolį išmesti iš būdos. Šeimininkai taip pat turėtų pagalvoti ir apie būdos pastatymo vietą. Svarbu, kad šuo ne tik matytų ir šeiminkui praneštų apie atvykstančius svečius, bet ir būtų užuovėjoje. Dažna problema žiemą – užšalantis vanduo, todėl geriausia šuns girdyklą įrengti patalpos viduje, kur vanduo neužšaltų.

Trumpaplaukiai, labai jauni ar senesnio amžiaus šunys ir katės neturėtų ilgam likti lauke be priežiūros. Šaltuoju metu vedžiojant lepusnius šunis, patartina juos aprengti specialiais drabuželiais. Šunų drabužiai turi dengti visą kūną iki pat uodegos bei pilvo apačią. Pasivaikščiavimo su augintiniais metu reikia nuolat stebėti, ar ant jų letenų nesusidaro sniego kamuoliukų, jei yra – kuo skubiau juos pašalinti, nes jie gali sukelti nušalimus.

Po pasivaikščiavimo lauke būtina apžiūrėti šuns pėdas, ausis ir uodegą, ar nėra nušalimų. Jeigu kyla įtarimų, rekomenduotina pasitarti su veterinarijos gydytoju. Druska ir kitos cheminės medžiagos, naudojamos sniegui ir ledui tirpdyti, gali sudirginti augintinio pėdų paviršius, todėl po pasivaikščiavimo visada reikia nuvalyti letenas drėgnu rankšluosčiu, kad šuo nepradėtų jų laizyti. ●

Kinijoje – dėmesys Lietuvos produkcijai

Kinijos žemės ūkio ir kaimo reikalų ministerijos organizuotoje parodoje pristatyti Lietuvos gaminiai, o ministrų susitikime aptartos glaudesnio dvišalio bendradarbiavimo perspektyvos.

„Pastaruoju metu labai daug dėmesio Kinija skiria žemės ūkio produkcijos gamybos plėtrai, investuoja į jos kokybės gerinimą. Tačiau taip pat domimasi ir produktų bei technologijų importu, bendradarbiavimu technologijų ir inovacijų srityje“, – sakė žemės ūkio ministras Giedrius Surplys.

Jo teigimu, apie tai buvo kalbėta ir susitikime su Kinijos žemės ūkio ir kaimo reikalų ministru Han Changfu, kuris šiemet yra viešėjęs ir Lietuvoje.

„Pagal gyventojų skaičių ir teritorijos dydį mūsų šalis yra sunkiai palyginamos, tačiau sulaukėme tikrai daug dėmesio. Esu tikras, kad politinių ryšių palaikymas netrukus leis išplėtoti ir abiem pusėms naudingus ekonominius santykius“, – kalbėjo G.Surplys.

Ministro vadovaujama delegacija dalyvavo kasmėtinėje Kinijos žemės ūkio parodoje, kuri vyko Hunano provincijos sostinėje Čiangšoje, turinčioje daugiau kaip 7 mln. gyventojų. Beje, Lietuvos ekspozicija buvo viena iš trijų, kurias bendrai aplankė visų užsienio šalių oficialios delegacijos ir Kinijos pareigūnai. „Bendraudant su Kinijos valdžios, mokslo institucijų, verslo atstovais buvo akivaizdu, kad mūsų verslininkai čia turėtų puikias perspektyvas. Ir nebūtinai geriausiai žinomuose metropoliuose, bet ir ma-

žiau žinomuose miestuose, kurių kiekvienas turi daugiau gyventojų nei visa Lietuva“, – įsitikinęs ministras.

G.Surplio teigimu, Kinijos ministras Han Changfu taip pat žadėjo atsižvelgti į Lietuvos prašymą aktyviau užtikrinti lietuviškų prekės ženklų apsaugą.

Beveik savaitę trukusio vizito Kinijoje metu Lietuvos delegacija susitiko su šios šalies Žemės ūkio ir kaimo reikalų ministerijos, Generalinės muitinės administracijos atstovais, prekybininkais, maisto gamintojais, taip pat davė interviu dviem didžiausiems Kinijos dienraščiams, leidžiamiems anglų kalba – „China Daily“ ir „Global Times“.

Statistikos departamento duomenimis, šiuo metu iš žemės ūkio ir maisto produkcijos lietuviai į Kiniją

Lietuvos ekspozicija buvo viena iš trijų, kurias bendrai aplankė visų užsienio šalių oficialios delegacijos ir Kinijos pareigūnai.

daugiausia eksportuoja pieno produktų: pieno konservų, sūrinių, maitininių pieno miltelių, taip pat žuvies ir jos gaminių.

Praėjusiais metais bendra Lietuvos ir Kinijos prekyba viršijo 1 mlrd. eurų. Lietuvos eksportas į šią šalį padidėjo

46 proc. – iki 180 mln. eurų, o importas – 16 proc. (iki 823 mln. eurų).

Tiesioginės Kinijos investicijos Lietuvoje sudaro 5,61 mln. eurų, o lietuviai Kinijoje investavę kelis kartus didesnę sumą – 24,37 mln. eurų.

ŽŪM

Verslo pradžia kaime – Europos Sąjungos parama

Svarstantieji apie verslo pradžią gali pasinaudoti visiškai nauja Europos Sąjungos paramos priemone ir užsitikrinti iki 16 tūkst. eurų finansinę paskatą pradėti veiklą kaime. Pusė projekto reikalingų lėšų bus mokama iš karto, kita pusė – baigus projektą, kurio svarbiausias reikalavimas – sukurti ir išlaikyti bent vieną darbo vietą.

Nuo lapkričio 19 dienos iki gruodžio 21 dienos bus kviečiama teikti paraiškas iki 16 tūkst. eurų išmokai, skirtai verslo planui įgyvendinti pagal Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos (KPP) priemonės „Ūkio ir verslo plėtra“ veiklos sritį „Parama ekonominės veiklos pradžia kaimo vietovėse“.

Duoda „meškerę“

Tokia parama sudaro labai palankias sąlygas kurtis ir stiprėti būsimam smulkiajam ir vidutiniam kaimo verslininkui, nes priemonė skirta ne žemės ūkio verslui. Pasak Žemės ūkio rūmų pirmininko Arūno Svitojaus, parama pagal KPP priemonės „Ūkio ir verslo plėtra“ veiklos sritį „Parama ekonomi-

Spektras platus

A.Svitojaus teigimu, jam teko nemažai keliauti po pasaulį ir matyti pačių įvairiausių kaimo prigyusių alternatyvių verslų, nes ne visi kaimo gyventojai, gyvenantys įvairiausiose šalyse, užsiima vien žemės ūkiu.

„Užsiimantieji ne žemės ūkio verslu kaime galėtų gaminti įvairiausių gaminius, siūti, austi, veikla gali būti ir visiškai su kaimu nesusijusi – pavyzdžiui, teikti įvairias paslaugas. Taip galėtų atsirasti ir kirpyklų, restoranų, nedidelių muziejukų, pircių. Gali kažką fasuoti, megzti, televizorius taisyti, svarbu, kad kaimo žmogus turėtų kokį nors užsiėmimą. Kartu jam atsirastų ir galimybė pasinaudoti Europos Sąjungos parama“, – tvirtino Žemės ūkio rūmų pirmininkas.

Kaip sėkmingą tokios veiklos pavyzdį jis paminėjo viename Švedijos kaime įsikūrusią nedidelę įmonę, kuri pradėjo gaminti įvairius kremus ir tepaliukus. Netrukus šį imonėlę tapo žinoma ne tik šioje šalyje, bet ir visoje Europoje kaip ekologiško kremo gamintoja. A.Svitojaus nuomone, tokiam verslui pradėti 16 tūkst. eurų parama gali tapti ne-

Savo verslą pradedančiam žmogui ES pasirošusi kompensuoti nors dalį jo verslo rizikos, nes kaimo gyventojai, neužsiimantys žemės ūkiu, yra ta grupė žmonių, kuriems itin reikalinga pagalba.

gerą idėją, galima sukurti ne vieną darbo vietą, o net kelias.

Savo verslą pradedančiam žmogui ES pasirošusi kompensuoti nors dalį jo verslo rizikos, nes kaimo gyventojai, neužsiimantys žemės ūkiu, yra ta grupė žmonių, kuriems itin reikalinga pagalba. Būtent tam ir yra skirta KPP priemonės „Ūkio ir verslo plėtra“ veiklos sritis „Parama ekonominės veiklos pradžia kaimo vietovėse“.

„Gal dar išgirsime ne vieną sėkmės istoriją, kaip gavę paramą kaimo žmonės ne tik sukūrė savo smulkųjį verslą, bet ir pasiekė daugiau – iš smulkiųjų tapo vidutiniais verslininkais, o gal ir dar stambesniais verslo atstovais, nes skaičiuojama, kad apie 10 proc. smulkiųjų kaimo verslininkų savo verslą sugebą išplėtoti iki didesnio nei vidutinis“, – aiškino A.Svitojus.

Pretendavimas paprastesnis

Pagal naują 2014–2020 m. KPP priemonės „Ūkio ir verslo plėtra“ veiklos sritį „Parama ekonominės veiklos pradžia kaimo vietovėse“ parama bus skiriama gyventojams, nevykdžiusiems ekonominės veiklos nuo 2017 m. gegužės 19 d. iki 2018 m. gegužės 19 d. Taip pat naujai įsteigtiems privatiems juridiniams asmenims, registruotiems ne anksčiau kaip prieš 6 mėn. iki paraiškos pateikimo.

Didžiausia išmokos suma verslo planui įgyvendinti – 16 tūkst. eurų. Paramos gavėjas turės įsipareigoti tinkamai įgyvendinti verslo planą: atlikti jame numatytas investicijas, sukurti ir bent trejus metus po projekto pabaigimo išlaikyti ne mažiau kaip vieną darbo vietą, taip pat vykdyti pelningą ekonominę veiklą.

Verslo plane suplanuotos išlaidos turės būti būtinos verslo planui įgyvendinti ir ekonominei veiklai vykdyti, tiesiogiai susijusios su remiama ekonomine veikla ir ne mažesnės negu prašomos išmokos dydis. Nereikalaujama pateikti išlaidų pagrindimo ir patvirtinančių dokumentų.

Išmoka bus išmokėta per du kartus: pirmoji išmokos dalis (50 proc.) mokama tada, kai priimamas sprendimas skirti paramą, o likusi dalis (50 proc.) mokama tuo atveju, jeigu verslo planas įgyvendinamas tinkamai.

Paraiškos ir papildomi dokumentai gali būti pateikti internetu per sistemą www.zumis.lt arba tie-

siai Nacionalinės mokėjimo agentūros teritoriniams skyriams. Kitais būdais (pvz., paštu, per kurjerį, faksu arba elektroniniu paštu ir kt.) pateiktos paraiškos nepriimamos.

„Tai visiškai nauja priemonė, kuria maksimaliai supaprastinamas paramos skyrimas ir reikalavimai jai įgyvendinti. Esu įsitikinęs, kad sėkmingų startuolių gali atsirasti ne tik mieste, bet ir kaimiškose vietovėse. Čia yra visos galimybės kurti verslą, kuris nebūtinai turi būti susijęs su tradicine žemdirbyste“, – teigė žemės ūkio ministras Giedrius Surplys.

Šiam 2014–2020 metų KPP priemonės „Ūkio ir verslo plėtra“ veiklos srities „Parama ekonominės veiklos pradžia kaimo vietovėse“ paraiškų priėmimo etapui skirta 1,6 mln. eurų iš Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai ir valstybės biudžeto lėšų. Parama teikiama ne žemės ūkio verslui kurti – ja siekiama įvairinti veiklą, kurti mažas įmones ir darbo vietas.

„Jeigu ši programa pasiteisins, o tuo neabejojame ne tik mes, bet ir verslumą skatinanti organizacija „Versli Lietuva“, ateityje jai finansuoti gali būti skirta ir daug daugiau lėšų. Tikrai kviečiame visus, galvojančius apie naują verslą, pasinau-

mos. Verslo plano forma sutrumpinta šešis kartus, paraiškos forma – du kartus. Atsisakyta paramos sutarčių. Sprendimą dėl paramos skyrimo priims Nacionalinė mokėjimo agentūra.

Sumažinti reikalavimai išlaidoms. Verslo plano įgyvendinimas finansuojamas, jeigu suplanuotos išlaidos, būtinos verslo planui įgyvendinti, yra susijusios su remiama veikla, ne mažesnės negu prašomos išmokos dydis.

Atsisakyta dalies tinkamumo sąlygų. Nereikalaujama paskutiniuose verslo plano įgyvendinimo metais pasiekti 2 proc. grynąjį pelningumą (tiesiog reikalaujama veikti pelningai), nereikalaujama pateikti komercinių pasiūlymų tinkamoms finansuoti išlaidoms pagrįsti, nereikalaujama pagrįsti skolinų lėšų.

Atsisakyta dalies įsipareigojimų. Nereikalaujama įsipareigoti drausti paramos lėšomis įgytą turą, pateikti paskolos sutartis.

Patikslinti atrankos kriterijai. Pirmumo balai projektui teikiami, jeigu įsipareigojama sukurti ir projekto kontrolės laikotarpiu išlaikyti nesezoninę darbo vietą; jeigu projektas įgyvendinamas savivaldybėje, kurioje nedarbo lygis aukštesnis nei vidutinis Lietuvoje; jeigu pareiškėjas yra ne-

„Tai visiškai nauja priemonė, kuria maksimaliai supaprastinamas paramos skyrimas ir reikalavimai jai įgyvendinti. Esu įsitikinęs, kad sėkmingų startuolių gali atsirasti ne tik mieste, bet ir kaimiškose vietovėse“, – sakė G.Surplys.

doti šia puikia finansine galimybe“, – ragino ministras.

Pagrindinės naujovės

Palyginti su paramos administravimo sistema, kai atlyginamos faktiškai patirtos ir apmokėtos tinkamos finansuoti išlaidos, išmokos administravimo modelis yra paprastesnis, mažinantis pareiškėjų ir paramos gavėjų administracinę našą – supaprastintos paramos paraiškos ir verslo plano for-

seniai (ne anksčiau kaip 1 metai iki paraiškos pateikimo) iš emigracijos grįžęs asmuo; jeigu pareiškėjas arba jo sutuoktinis yra gavęs subsidiją būstui kaimo vietovėje įsigyti pagal Finansinės paskatos pirmąjį būstą įsigyjantiems jaunuoms šeimoms įstatymą; jeigu pareiškėjas ilgiau negu 1 metus yra registruotas kaimo vietovėje; jeigu pareiškėjas yra iki 40 metų arba vyresnis negu 54 metų; jeigu pareiškėjas – negalįs turintis asmuo; jeigu pareiškėja – moteris.

Lietuvoje yra nemažai smulkiojo verslo sričių, kurios puikiai gyvuoja ir, be to, sėkmingai skinas kelią užsienio rinkose, nes pasaulio rinkoje smulkioji produkcija, ypač rankų darbo, turi didelę paklausą. Turint gerą idėją, galima sukurti ne vieną darbo vietą, o net kelias.

nės veiklos pradžia kaimo vietovėse“ gali suteikti labai stiprų stimulą įvairiems verslams kaime, nes pagrindiniu kaimo ramsčiu galėtų būti ne tik ūkininkai, bet ir kiti vietos gyventojai, plėtojantys verslą.

Neturintis galimybės gyventi iš žemės ūkio kaimo žmogus galėtų sėkmingai plėtoti savo verslą. „Tokia Europos Sąjungos parama įduoda kaimo žmogui į rankas „meškerę“. O kai ją turi, turi ir duonos kąsnį, turi galimybę toliau keliauti – įgyvendinęs vieną projektą, gali imtis stambesnio projekto ir plėsti savo verslą“, – Žemės ūkio rūmų pirmininkas neabejojo, kad tikrai verta pasinaudoti šia KPP teikiama galimybe.

menka paskata įsigyjant reikiamos technikos. Kaip ir norintiesiems pradėti siūti, megzti, nerti, verpti, užsiimti drožyba, gaminti įvairius gaminius iš metalo, plastiko, teikti įvairias paslaugas, pavyzdžiui, užsiimti kaime automobilių remontu.

Reikia idėjos

Svarbu, kad kaimuose pradeda- mas verslas kurtų pridėtinę vertę – duotų pajamų.

Lietuvoje yra nemažai smulkiojo verslo sričių, kurios puikiai gyvuoja ir, be to, sėkmingai skinas kelią užsienio rinkose, nes pasaulio rinkoje smulkioji produkcija, ypač rankų darbo, turi didelę paklausą. Turint

Kaime galima užsiimti įvairiausių verslais – nuo tradicinių amatų iki siuvinimo paslaugų, mašinų remonto ar kavinių, restoranų. Svarbu, kad kaimuose pradeda- mas verslas kurtų pridėtinę vertę – duotų pajamų.

Patikrino mašinų būklę: didžiausia bėda – su padangomis ir žibintais

Mindaugas Grinius

VL žurnalistas

Spalio pabaigoje keturiuose didžiausiuose Lietuvos miestuose antrą kartą vyko saugaus eismo kampanija „Nustebink žiemą!“. Jos metu degalinėse buvo nemokamai tikrinama automobilių techninė būklė: elektros įranga, padangos, žibintai. Patikros vietose dirbė Vilniaus Gedimino technikos universiteto Automobilių inžinerijos katedros darbuotojai ir studentai per 10 kampanijos dienų apžiūrėjo beveik 0,5 tūkst. automobilių. Paaiškėjo, kad net 75 proc. automobilių žibintai prastai švietė, o 25 proc. automobilių padangos buvo netolygiai nudilusios.

Kreivi kėbulai

Apibendrinamas kampanijos rezultatus, Vilniaus Gedimino technikos universiteto docentas Vidas Žuraulis atkreipė dėmesį, kad šiemet į apžiūras vairuotojai atvyko senesniais automobiliais – jų amžiaus vidurkis siekė 15 metų (pernai – 13 metų). V.Žuraulis „Valstiečių laikraščiu“ teigė manęs, kad netolygiai nudilusios padangos rodo, kad vairuotojai pamiršta reguliariai tikrinti oro slėgį ir nepasirūpina ratų suvedimu.

Netolygiai nudilusios padangos atskleidžia ir kur kas gilesnę problemą nei vairuotojų užmaršumas – tai rodo, kad yra daugybė po avarijų suremontuotų automobilių, kurių kėbulai buvo pažeisti ir jų geometrija nebuvo tinkamai atkurta.

Vieša paslaptis, kad dauguma į Lietuvą įvežamų naudotų automobilių buvo pakliuvę į mažesnius ar didesnius eismo įvykius. Avarijų metu pažeidžiama ir brangiausia automobilio dalis – kėbulas. Stipresnių susidūrimų metu dažniausiai pažeidžiamos atraminės kėbulo dalys, nes avarijos metu jos sugeria smūgį, tuomet mažesnė jo jėga tenka automobilyje esantiems vairuotojui ir keleiviams.

Ruošdami automobilius parduoti, perpardavinėtojai paprastai nesirūpina, kad būtų kokybiškai atkurti kėbulo parametrai. Jiems svarbiausias kriterijus – remonto greitis ir pinigai. Kai kurių po rimtos avarijos pažeistų kėbulų geometriją atkurti itin sunku, todėl jie lieka tiesiog kreivi, kartais net neįmanoma sureguliuoti jų ratų suvedimo.

Kas yra suvedimas?

Kas yra ratų suvedimas ir kokią įtaką jis daro mašinos elgesiui kelyje? Suvedimas – tai ratų paralelinės padėties, žiūrint iš viršaus (kai mašina juda pirmyn), rodiklis. Jei jis tinkamas, ratai tarsi žiūri vienas į kitą, jei ne, priešingai – išsiskiria.

Suvedimas – vienas iš svarbiausių pakabos parametrų, da-

Iš pusės tūkstančio patikrintųjų vos 119 automobilių (tik ketvirtadalis) turėjo tinkamai sureguliuotus žibintus, beveik kas penktam automobiliui reikėjo poliruoti žibintų stiklus.

rančių tiesioginę įtaką automobilio vairavimui.

Netinkamai sureguliuotus (arba visai nesureguliuotus), gali padidėti degalų sąnaudos, labai greitai susidėvėti padangos. Tokiu atveju automobilių bus sunku vairuoti ne tik slidžiame kelyje, bet ir kitokiomis sąlygomis – net nesuprasite, ką darote ne taip, kad automobilis jūsų neklauso.

„Susidarė įspūdis, kad apie ratų suvedimą mažai kas galvoja. Panašu, kad, važiuodami atlikti techninės apžiūros, mašinų savininkai perka daugiau ar mažiau padoriai atrodančias padangas ir toliau jas „drožia“ iki kitos apžiūros, nes jos atrodo baisiai“, – „Valstiečių laikraščiu“ pasakojo Jurgis Paplaitis, kampanijos „Nustebink žiemą!“ koordinatorius.

Galinių ratų suvedimas taip pat turi įtaką automobilio vairavimui, bet ne tiek daug kaip priekinių (valdomų) ratų. Visų ratų suvedimas atliekamas vienodai – keičiamas vairo traukių ilgis trumpinant jų antgalius.

Pasinaudojo proga

Į patikras atvažiavusių automobilių amžius atspindi Lietuvos keliuose važinėjančių mašinų amžių. Didžiausią nerimą kelia tas faktas, kad šios kampanijos, kurioje vairuotojai dalyvavo savanoriškai, rezultatai atskleidė, kad gatvėse itin daug netvarkingų automobilių – jie važinėja nudilusiomis padangomis, nesutvarkytais žibintais, o ką jau kalbėti apie tik utilizuoti tinkamus akumulatorius.

„Įvertinus tą aplinkybę, kad čia nesilankė vairuotojai, kurie žino, kad važinėja netvarkingu automobiliu, galima įsivaizduoti, kokia yra

J.Paplaitis: „Vairuotojams jau dabar patarčiau užsukti į artimiausią servisą, kad būtų nustatyta akumulatoriaus būklė ir jo krovimo lygis, tada spustelėjus šaltukui neteks kvieštis pagalbos ir gaišti laiko norint paleisti variklį.“

reali automobilių techninė būklė šalyje“, – teigė V.Žuraulis.

Pernai pirmą kartą Lietuvoje vykdyta saugaus eismo kampanija net pačius organizatorius nustebino dideliu vairuotojų aktyvumu ir noru važinėti tvarkingais automobiliais, todėl šiemet juos galima buvo patikrinti ilgiau ir daugiau miestų. Iš viso patikrinti savo automobilių atvažiavo 449 vairuotojai – šiemet nemokamai buvo patikrinta beveik dvigubai daugiau mašinų nei pernai (262 automobiliai).

„Nėra ko slėpti – dalis vairuotojų akcijoje dalyvavo grynai iš praktinių sumetimų: atvažiavo, kad jiems nemokamai sureguliuotų šviesas (dabar sureguliuoti šviesas servise kainuoja nuo 8 iki 15 eurų). Matytas vaizdas tikrai ne koks – itin daug sulaužytų reguliavimo mechanizmų (tai leidžia manyti, kad mašina buvo patekusi į avariją), todėl važinėjama bet kaip ir bet kur šviečiančiais žibintais“, – sakė J.Paplaitis.

Pagrindiniai trūkumai

Iš viso per beveik dvi savaites Lietuvoje vykusią kampaniją „Nustebink žiemą!“ buvo patikrinti 449 automobiliai, kurių vidutinis amžius siekė 15 metų. Vos 119 jų, arba tik ketvirtadalis, turėjo tinkamai sureguliuotus žibintus – kitų automobilių žibintus sureguliuo Vilniaus Gedimino technikos universiteto darbuotojai. Taip pat buvo nustatyta, kad beveik kas penkto automobilio (87) žibintų gaubtus reikia poliruoti, 39-iems juos būtina keisti – žibintai turėjo išdeguosius reflektorius, sugedusius reguliavimo mechanizmus, buvo skirti automobiliams, važinėjantiems šalyse su eismu kairiąja kelio puse.

Beveik kas penktas automobilis (88) turėjo per daug ar netolygiai nudilusias, taip pat su įtrūkimis ir kitais dideliais pažeidimais padangas. 41-o automobilio savininkui rekomenduota atlikti ratų geometriją, kas devintam automobiliui (50) būtina keisti akumuliatorių ir pakeisti valytuvus (48).

Šiemet, skirtingai nei pernai, buvo tikrinama tuo metu, kai žieminės padangos dar nebuvo privalomos, taigi padangų buvo visokių. „Daug vairuotojų visus metus važinėja universaliomis ar žieminėmis padangomis ir stebisi, kai jiems pasakoma, kad tokios gerokai greičiau dyla. Apie minkštos gumos padangų savybes vasarą taip pat niekas negalvoja – vienintelis daugiau mažiau suprantamas kriterijus yra protektoriaus gylis“, – pabrėžė J.Paplaitis.

Šios kampanijos rezultatai skiriasi nuo dažniausiai techninių apžiūrų metu nustatomų trūkumų. Mat skiriasi ir lengvųjų automobilių patikros apimtis – techninių apžiūrų metu tikrinama gerokai daugiau parametrų.

Per jas daugiausia trūkumų nustatoma dėl nesureguliuotų artimųjų šviesų žibintų (13,1 proc.), netvarkingų pakabos lankstinių jungčių, lankstų (12 proc.), aptinkamas skysčių nuotėkis variklyje ar pavarų dėžėje (6,9 proc.), nustatomas per didelis automobilių dūmingumas (6,6 proc.). Taip pat 5,8 proc. vairuotojų atvyksta į techninę apžiūrą turėdami netvarkingus transporto priemonės dokumentus (pasibaigęs draudimo galiojimas ir pan.).

Patikrinti akumuliatorių

Apie akumulatorius ir jų krovimą irgi mažai nusimanoma – tik atvažiavę čia daugelis vairuotojų sužinojo, kad akumulatorius nepakankamai pakrautas arba jau labai silpnas, taigi, paspaudus šaltūni, nepavyks užvesti variklio. Visi vairuotojai jau dabar turėtų užsukti į artimiausią servisą, pasidomėti akumulatoriaus būkle ir jo krovimo lygiu, kad vėliau neitektų kvieštis pagalbos ir gaišti laiko norint paleisti variklį.

Nors automobilių patikras atlikę specialistai turėjo nemažai priekaištų dėl jų techninės būklės, galima pasidžiaugti, kad tikrinimo kampanijoje Lietuvos vairuotojai dalyvavo kur kas aktyviau nei latviai ar estai. Tiesa, tam yra viena objektyvi priežastis – Estijos automobilių parkas yra gerokai naujesnis nei mūsų šalyje, todėl vairuotojai nemato prasmės papildomai tikrinti savo mašinų.

Lietuvoje aktyviausi vairuotojai buvo Kaune, čia, kaip ir kitur (ne Vilniuje), atvažiavo vien tik dyzeliniai automobiliai – tik Vilniuje patikrinti būklės atvyko ir benzinių mašinų.

Netolygiai nudilusios padangos rodo, kad daugybės suremontuotų automobilių kėbulų, kurie buvo pažeisti avarijose, geometrija buvo netinkamai atkurta.

Naudinga žinoti, ką reiškia etiketės ant padangų

Išsirinkti tinkamas padangas nėra paprasta. Parduotuvėse specialistai gali patarti, tačiau nuspręsti, kokias padangas įsigyti, vis tiek turės pats vairuotojas. Jam šiek tiek gali padėti ir etiketės, kurios klijuojamos ant padangų, nurodant informaciją. Nuo 2012-ųjų visoje Europos Sąjungoje parduodamos padangos buvo pradėtos ženklinti naujomis etiketėmis, ant kurių nurodyti trys parametrai: pasipriešinimas riedėjimui, stabdymas ant šlapios kelio dangos ir sklaidžiamas triukšmas. Pirmieji du parametrai vertinami raidėmis nuo A iki G (A – geriausias, G – blogiausias), trečias – decibelais ir trimis garso bangelėmis (1 – triukšmas minimalus, 3 – aukštas).

Naudoja apie 50 kriterijų

„Šie žymėjimai padeda vairuotojams, tačiau nėra labai išsamūs. Geriausi padangų gamintojai savo kuriamų produktų kokybę vertina taikydami apie 50 kriterijų. Pavyzdžiui, vairuotojams, perkantiems žiemines padangas, aktualu stabdymas ant sniego, ledo, valdymo savybės ant tų pačių dangų, ilgaamžiškumas. Tokie kriterijai etiketėse nurodyti, tačiau vairuotojams jie ypač svarbūs“, – aiškina „Goodyear“ pardavimo vadovas Baltijos šalims Martins Grinbergs.

Jeigu daug važinėjate užmiestio keliais, visi trys etiketėje nurodyti kriterijai jums yra svarbūs – tiek triukšmas, tiek stabdymas ant šlapios kelio dangos, tiek pasipriešinimas riedėjimui (arba degalų sąnaudos).

Jei gyvenate šalia miesto, dažnai tenka važiuoti prastai valomais ir apledijusiais žvyrkeliais, etiketėje nurodyti kriterijai yra antraeiliai, kur kas svarbesnės padangų savybės ant sniego ar ledo dangos. Todėl, norint išsirinkti geriausią apavą automobiliui, rekomenduojama pasitarti su parduotuvėje dirbančiais specialistais – jie padės rasti geriausią kainos, ko-

Nuo 2012-ųjų Europos Sąjungoje parduodamos padangos pradėtos ženklinti naujomis etiketėmis, ant kurių nurodyti trys parametrai: pasipriešinimas riedėjimui, stabdymas ant šlapios kelio dangos ir sklaidžiamas triukšmas.

kybės ir poreikių santykį atitinkantį produktą.

Vairuotojams pasirinkti padeda ir „Auto Bild“, ADAC, „Auto Express“ bei kitų nepriklausomų organizacijų atliekami bandymai, tačiau pataria daugiau dėmesio skirti Šiaurės Europoje – Švedijoje ar Suomijoje – atliekamiems testams. Šiose šalyse oro ir gamtinės sąlygos labiau atitinka tas, kurios pasitaiko Baltijos šalyse, o ir testuojamos įprastai šiaurės šalims subalansuoto „Nordic“ mišinio arba dygliuotos padangos.

Pritaiko testams

„Ne paslaptis, kad kai kurie padangų gamintojai iš Pietryčių Azijos savo gaminius pagamina taip, kad jie atitiktų minimalius Europos Sąjungos reikalavimus ir kuo geriau pasirodytų trijuose testuose, kurių rezultatai nurodyti ant etiketės. Tokie mažai žinomų gamintojų produktai, nors ir yra labai pigūs, neįtikrina saugumo keliuose“, – įspėja M. Grinbergs.

Ekonominis argumentas, neva, nedaug važinėjant, geros padangos

nebūtinės, dažnai yra kiek trumparegiškas. Specialisto teigimu, automobilis su kokybiškomis padangomis naudos mažiau degalų, o jos pačios bus ilgaamžiškesnės, tad, įvertinus visas išlaidas per padangų eksploatavimo laikotarpį, skirtumas tarp *premium* ir pigių kiniškų padangų gali būti minimalus.

Neretai gali būti nesuprantama, kaip išoriškai labai panašiai atrodančių produktų kaina gali taip skirtis. Pavyzdžiui, biudžetinė 17 colių skersmens padanga gali kainuoti ir 50 eurų, o *premium* gamintojo – 150. Kodėl toks skirtumas?

„Kartais išgirstu, kad *premium* gamintojų padangos kainuoja daugiau tik dėl to, jog jie nemažai pinigų skiria reklamai. Taip nėra, nes kaina skiriasi dėl tų pačių priežasčių, kaip ir bet kurių kitų produktų: automobilių, išmaniųjų telefonų ar maisto. Tai yra kokybė, investicijos į naujausias technologijas ir per ilgus metus užsitarnautas patikimumas. Aš manau, kad skaitytojai turi įvairių nuomonių šiuo klausimu. Skirtumai tarp gerų ir pigaus segmento padangų geriausiai matomi tada, kai kelyje nutinka ne-

laimė. Aš džiaugiuosi, kad vis daugiau žmonių supranta, jog padangų kokybė turi įtakos mūsų saugumui“, – sako M. Grinbergs.

Svarbūs net centimetrai

„Automobilis į kelią remiasi tik keturiais delno dydžio ploteliais, tad jie turėtų būti ypač kokybiški“, – tuo įsitikinęs BMW vairavimo akademijos vadovas Darius Jonušis. Vieną padangų komplektą vairuotojas naudoja maždaug 3–5 sezonams, tad kartą per kelis metus verta atidžiau pasidomėti ir nepirkti remiantis vien kainos bei vizualinio patrauklumo kriterijais.

„Nesuprantu žmonių, kurie investuoja į automobilius, jų saugumo sistemas ir po to įsigyja nekokybiškas, pigias padangas. Tai kam tada tos modernios saugumo sistemos, oro pagalvės? Norint saugiai važinėti, padangos yra daug svarbesnės už bet kokias pagalbines sistemas. Net ir automobilio pravažumą žiemą daugiausia lemia būtent padangos, o ne varančių ratų skaičius“, – teigia D. Jonušis.

Skirtumas tarp pačių geriausių ir biudžetinių padangų iš pirmo žvilgsnio nėra didelis – automobilis su biudžetinėmis padangomis, atliekant stabdymo testą, nuo 50 km per valandą iki nulio sustotų vos keliais metrais toliau. Tačiau tie 4–5 metrai yra automobilio korpuso ilgis, o tai žiemos sąlygomis neretai yra skirtumas tarp įvykusios ir išvengtos avarijos.

D. Jonušis pabrėžia, kad kiekvienas sutaupytas stabdymo kelio centimetras yra svarbus, ką jau kalbėti apie metrus. Svarbus ne tik stabdymo kelias, bet ir valdymo savybės, pravažumas.

„Dėl tos pačios priežasties niekam nesiūlau žiemą važinėti universalio mis padangomis – jų savybės yra blogos ir ant sauso asfalto, ir ant sniego. Jos nėra skirtos mūsų klimatui. Baltijos šalyse yra du stipriai besiskiriantys sezonai, todėl turime įsigyti kelis drabužių, batų komplektus bei pusę metų jų nenaudoti. Analogiška situacija ir su padangomis“, – teigia patyręs vairavimo specialistas.

VZ

Trumpai

Važinėti dar galima

Lietuvos policija savo „Facebook“ paskyroje pripažino sulaukianti nemažai klausimų, ar lapkričio mėnesį galima važiuoti motociklais ar mopedais ir kokios turi būti padangos. Policija primena, kad Kelių eismo taisyklės numato, kad mopedus, motociklus, triračius, visų rūšių keturračius eksploatuoti su vasarinėmis padangomis draudžiama gruodžio–vasario mėnesiais, taip pat kovą ir lapkritį, jeigu bent dalis važiuojamosios dalies, kuria važiuojama, yra apsnigta ar apledėjusi.

Taigi lapkričio mėnesį važinėti vasarinėmis padangomis dar galima. Tačiau egzistuoja ir sveiko proto, logikos kriterijus. Ši Kelių eismo taisyklių nuostata leidžia motociklų ir mopedų vairuotojams patiems apsispręsti, kada verta pakeisti vasarines padangas į žiemes, o kada – ne. Tad motociklo ar mopedo vairuotojas privalo įvertinti meteorologines sąlygas ir turėti omenyje, kad vasarinės padangos yra efektyvios tuomet, kai oro temperatūra – aukštesnė nei 7 laipsniai šilumos. Pastarosiomis dienomis temperatūra buvo pakilus iki 13–15 laipsnių.

Pinigai sodų keliams

Siekiant pagerinti visų Lietuvos sodininkų bendrijų kelių būklę ir juos suregistruoti, 2019 m. tam numatyta skirti iki 18 mln. eurų. Iš Kelių priežiūros ir plėtros programos (KPPP) sodų keliams planuojama skirti 9 mln. eurų, dar tiek pat turi skirti savivaldybės. Pinigų neskyrusios savivaldybės negaus lėšų iš KPPP.

„Sodininkų bendrijos atsidūrė aklavietėje – niekas negali pajudėti. Tad bandomė duoti bent tuos kelis milijonus, dar 50 proc. lėšų turi pridėti savivaldybės“, – praėjusią savaitę Seimo Ekonomikos komitete pareiškė susiekimo ministras Rokas Masiulis.

Numatyta skirti lėšų tiek sodų bendrijų keliams teisiškai registruoti, inventorizuoti, tiek jiems remontuoti ar asfaltuoti. R. Masiulio teigimu, šių projektų finansavimas bus eksperimentinis – jeigu jis pasiteisins, tokia tvarka bus taikoma ir vėliau. Pasak jo, kiek sodininkų bendrijos gaus lėšų keliams, paaiškės, kai Vyriausybė apsispręs dėl KPPP rezervo lėšų paskirstymo.

Susisiekimo ministerijos teigimu, lėšos savivaldybėms būtų paskirstomos, atsižvelgiant į jų rodiklius, susijusius su kelių ilgiu ir gyventojų skaičiumi. „Jeigu kuri atsisakytų, neprisdėtų 50 proc., ta dalis būtų proporcingai paskirstyta projekte dalyvaujančioms savivaldybėms. Sodų bendrijų yra tikrai daug, netgi nedidelėse savivaldybėse“, – nurodoma ministerijos paaiškinime.

Aplinkos ministerijos duomenimis, 2014 m. 1,8 tūkst. sodininkų bendrijų su maždaug 230 tūkst. sklypų buvo užėmusios 21 tūkst. hektarų plotą.

Parengta pagal 15min.lt

Ką daryti pametus automobilio numerio ženklą?

Vairuotojų kasdienybėje pasitaiko situacijų, kai, praūžus smarkiam lietuvi ar eismo įvykių metu, pametami arba sugadinami automobilio numerio ženklai. „Valstiečių laikraštis“ primena, kad dalyvauti viešajame eisme be numerio ženklų negalima, ir pataria, ką daryti juos pametus.

Registruojant automobilį, išduodami du vienodi numerio ženklai. Kitaip tariant, jam suteikiamas unikalūs skaičių ir raidžių derinys, kad viešajame eisme jis būtų lengvai atpažįstamas teisės saugos institucijoms ir kitiems eismo dalyviams.

Svarbu pastebėti, kad automobilis privalo būti pažymėtas abiem numerio ženklais. Vairuotojas turi pasirūpinti, kad jie būtų gerai matomi ir atpažįstami. Numerio ženklai turi būti tvirtinami tam skirtose vietose, o ne, pavyzdžiui, dedami už automobilio stiklo.

Taigi, jei pametėte arba sugadinote numerio ženklus, turite nedelsdami

kreiptis į „Regitra“, kad jums būtų išduoti nauji numerio ženklai arba dublikatai. Naujus numerio ženklus galima užsisakyti tiesiog internetu Kelių transporto priemonių registravimo sistemoje (eKETRIS). Juos ir naują registracijos liudijimą apmokėjus kurjeris jums pristatys tiesiai į namus per 1–2 darbo dienas.

Tais atvejais, kai prarandamas vienas iš dviejų automobilio numerio ženklų, galima kreiptis dėl dublikato. Tačiau tuomet reikės atvykti į patogiausią „Regitros“ padalinį ir su savimi turėti ne tik asmens tapatybės dokumentą, bet ir automobilio registracijos liudijimą bei likusį, t. y. neprarastą, numerio ženklą. Jei numerio ženklas nebeatitiks šiandieninio standarto, bus pakeistas ir antrasis numerio ženklas.

Radus pamestą transporto priemonės numerį, jį galima grąžinti savininkui dviem būdais: pirmasis – perduoti „Regitrai“, kuri jį grąžins savininkui, antrasis būdas – atiduoti policijai. Ši numerio žen-

Jei pametėte arba sugadinote numerio ženklus, turite nedelsdami kreiptis į „Regitra“, kad būtų išduoti nauji arba dublikatai.

lą grąžins savininkui arba perduos „Regitrai“.

„Regitra“ asmenį apie rastus numerio ženklus informuos telefonu, o jeigu jis nenurodytas, – raštu per 3 darbo dienas. Jei radėjas nenori ar negali atvykti į artimiausią „Regitros“ padalinį, rastą numerio ženklą galima paprasčiausiai atsiųsti.

Grąžinant „Regitrai“ rastą automobilio numerio ženklą, surašomas aktas, kuriame nurodomas numerio ženklų raidžių ir skaičių

derinys, grąžintų numerių kiekis, numerio ženklus išdavusi šalis, grąžinamų objektų būklė. Radėjo grąžintas transporto priemonės numerio ženklas bus saugomas vieną mėnesį, išskyrus tuos atvejus, kai vietoje grąžinto registracijos numerio ženklą yra išduotas naujas valstybinis numeris arba plokštelė yra susidėvėjusi. Jei rasti daiktai neatsiimami, numeriai sunaikinami.

VZ

Vaistai nuo vienatvės – nesavanaudiška pagalba žmonėms

Gyvename pasaulyje, kai ne tik materialiai, bet ir dvasinė pagalba nesitikint atlygio tampa renybe. Labdara pasidarė proginė pirmųjų ponių ir grožio konkursų nugalėtojų privilegija. Visur ieškome naudos sau, galvojame apie save, o vienas kitą kaltiname egoizmu. Savimylės teisina save, sakydami, kad meilė sau yra brandžios asmenybės bruožas. Tačiau psichologai teigia, kad iš tiesų savanaudžiai, egoistiški žmonės nemyli savęs. Atvirkščiai – jie yra dvasios skurdžiai, atėmę iš savęs patį tyriausią jausmą – džiaugsmą teikti dovanas ir nesavanaudišką pagalbą. Maža to – egoistai pasmerkti vienatvei ir apleistumui. Tačiau nuo šios bjaurios ydos yra vaistų.

Egoistai nemyli savęs

Savanaudžiai, egoistiški žmonės daro didžiulę klaidą, manydami, kad, besirūpindami tik savimi, myli save. Žinomas psichoanalitikas Erichas Fromas tvirtina, kad savanaudis žmogus iš tiesų savęs nemyli. „Savanaudiškumas ir meilė sau ne tik netapatūs, bet iš tikrųjų vienas kitam priešingi dalykai. Savanaudis žmogus myli save ne per daug, o per mažai. Savanaudžiai žmonės iš tiesų nėra pajėgūs mylėti kitų, bet lygiai taip pat jie nepajėgūs mylėti ir savęs“, – teigia E. Fromas. Savanaudis žmogus klaidingai mano, kad ką nors duoti kitam ar suteikti pagalbą be atlygio, vadinausi, save apgauti, ką nors prarasti, ko

nors atsisakyti. Egoistas įsitikinęs, kad duoti materialių gėrybių kitam – nuskursti pačiam. Teikti dvasinę išmintį – pačiam susilpnėti dvasiškai, prarasti savo jėgą. Skirti savo laiką kitam – vadinasi, apvogti save, nes verslo pasaulyje laikas yra pinigai. Iš tiesų nesavanaudiškas davimas ar pagalba yra dovana kitam žmogui. O dovana, džiaugsmingas, savanoriškas davimas – tai žmogaus vidinių galių išraiška, teikianti tyrą džiaugsmą. Todėl, ką nors dovanodamas kitam, apdovanoji ir save. Tikrasis altruizmas, meilė žmogui – meilė ir pagarba Dievui, sau pačiam ir savo žmogiškumo esmei. Todėl darantieji gera kitiems paprastai veikia tyliai, nesigirdami, nesireklamuoja.

Kas įprasmina gyvenimą

Viena moteris nuoširdžiai slaugė savo sergančią kaimynę. Paklausta aplinkinių, kodėl eikvoja savo laiką ir jėgas svetimam žmogui, turinčiam suaugusių vaikų, kurių pareiga slaugyti motiną, atsakė: „Elgiuosi taip, kaip liepia mano sąžinė, ir tikiu, kad elgiuosi teisingai, ir kad Dievui patinka tai, ką aš darau. Koks būtų pasaulis, jeigu jame neliktų žmoniškumo, nesavanaudiškos pagalbos vieni kitiems? Pagalba, tarnavimas žmogui man teikia didžiulį pasitenkinimą, ir mano gyvenimas įgauna prasmę. Egoistai nesupras, ir jiems neverta net aiškinti, kodėl taip darau. O žmonės, kurie turi širdy artimo meilę, kurie pasitiki Dievo išmintimi ir meile, mane supranta be žodžių. Dievo priesaką mylėti savo

artimą galime realizuoti tik per kitą žmogų. Aš tikiu nematomo dieviško pasaulio galia ir stengiuosi gyventi pagal jo dėsnius. Nesavanaudiškai mylėdamas kitą, žmogus prilygsta Dievui. Padarykite nors vieną nesavanaudišką darbą dėl kito žmogaus, ir patirsite didžiulį, tikrą džiaugsmą. O žmogus, kuriam laiku ir vietoje suteikėte pagalbą, jūsų nepamirs visą gyvenimą.“

Save atiduodamas, padėdamas kitam, žmogus įprasmina savo egzistenciją, paverčia ją realia. Žmogaus dvasios turtai yra materialių turčių priešingybė: kuo daugiau turto išdaliji, tuo mažiau jo lieka tau. O kuo daugiau savęs atiduodi kitiems, tuo daugiau savęs susikuri, tuo labiau save puoselėji, augini savąjį gerąjį „aš“.

Vietoje gailėsčio – pagalba

Aplink mus daugybė nelaimingų žmonių. Vieniems trūksta sveikatos, kitiems – pinigų, trečiams – sėkmės, ketvirtiems – meilės. Bet daugumai jų trūksta galimybės būti išklaustytiems ir suprastiems. Sakoma, kad bet kokia kančia ir skausmas sumažėja perpus, jeigu juo gali pasidalyti su kitu žmogumi. Tikra pagalba nelaimių sugniuždytam žmogui – ne užuojautos žodžiai, tegul ir nuoširdūs, bet galimybė išsakyti, išlieti savo skausmą artimam žmogui, draugui ar net nepažįstamajam.

leisti ir nemylimi. O seni, paliege tėvai ar neįgalūs šeimos nariai ten atskirti nuo jaunųjų ir sveikųjų ir pasmerkti viskuo aprūpintai, bet karčiai vienatvei.

Geru žmogumi galima tapti

Dvasiškai skurdžioje šeimoje auga savanaudžiai vaikai. Jie elgiasi ne taip, kaip jiems sakoma mokykloje, bažnyčioje ar rašoma gero elgesio vadovėliuose. Jie mokosi iš suaugusiųjų pavyzdžių – tėvų ar tų žmonių, kuriuos laiko savo autoritetais, elgesio ir juos mėgdžioja. Ne-

Žmogaus dvasios turtai yra materialių turčių priešingybė: kuo daugiau turto išdaliji, tuo mažiau jo lieka tau. O kuo daugiau savęs atiduodi kitiems, tuo daugiau savęs susikuri, tuo labiau save puoselėji, augini savąjį gerąjį „aš“.

Vietoje gailėsčio, kuris kartais žemina, žmogui daug reikalingesnė konkreti dvasinė ar materialinė pagalba. Deja, mūsų skubančiame pasaulyje vis mažiau tokių, kurie turi valandėlį laiko išklausti kitą žmogų, jam nesavanaudiškai padėti. Ar ne todėl tiek daug sergančiųjų depresija ir kitais psichikos sutrikimais, tiek savižudybių?

Motina Teresė, tapusi pasiaukojimo ir meilės vargšams simboliu, yra sakiusi, kad pasaulyje daug kitokios rūšies skurdo, kuris neturi nieko bendra su badmiriavimu, varganomis gyvenimo sąlygomis. Tai žmoniškumo ir dėmesio kitam žmogui stoka, egoizmas ir savanaudiškumas. Šis skurdas ypač klesti turtinguose namuose, kurie pertekę materialių gėrybių, tačiau vaikams tuose namuose šalta ir nejauku, nes trūksta tėvų laiko, meilės ir dėmesio. Jie jaučiasi ap-

patyręs tėvų, ypač motinos, meilės vaikas nemokės mylėti savęs ir kitų. Be meilės šeimoje nebus ir žmogiškos visuomenės. Vaikas, kurį šeimoje supa meilė ir pagarba, kuris mato savo tėvus gerbiančius ir mylinčius vienas kitą, padedančius aplinkiniams, vėliau lygiai taip pat elgsis ir su kitais: su savo šeima ir vaikais, su kolegomis, su nelaimės ištiktais žmonėmis.

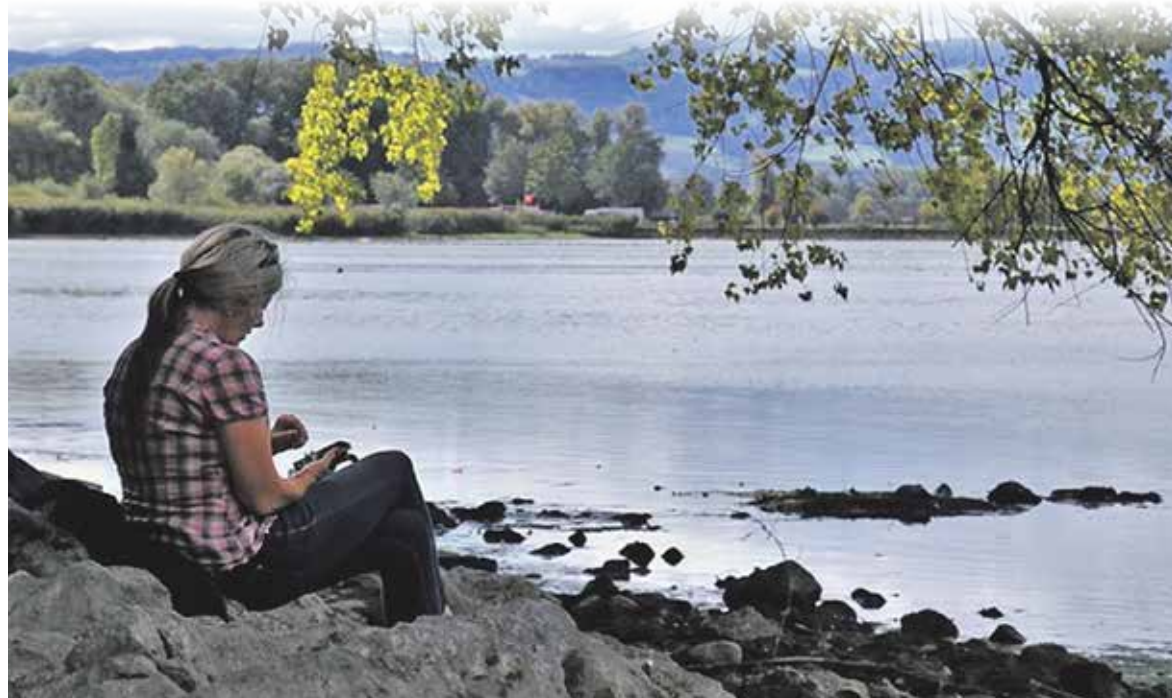
Tapti geram yra vilties net ir sužeistos sielos individui, kuris išaugo be meilės ir atjautos. Kiekvienas žmogus turi sąžinę, kiekviename yra gėrio ir žmogiškumo daigų, kuriuos galima išauginti į gražų meilės artimui žiedą. Vienam žmogui reikia gilių išgyvenimų, sukrėtimų, kad jis pasikeistų, kitas pasikeičia, kai pats patiria nesavanaudiškos meilės pavyzdį, kitiems padeda atsivertimas, įtikėjimas Dievu.

Nukelta į 14 p. ►

Daugumai žmonių trūksta galimybės būti išklaustytiems ir suprastiems.

Vaistai nuo vienatvės – nesavanaudiška pagalba žmonėms

◀ Atkelta iš 13 p.

Didžiausia dovana – bendravimas

Altruizmas, mokėjimas duoti ir išklaudyti ypač reikalingas šeimoje. Egoistų šeimos paprastai išyra, nes sutuoktiniai anksčiau ar vėliau ima rūpintis tik savo interesais. Kol du žmonės aistringai įsimylėję, natūra-

lu, kad jie pasirenge vienas dėl kito atiduoti save. Ši nuostata turi išlikti ir tuomet, kai įsimylėjimas praeina, meilė tampa brandi.

Šeimoje davimo sąvoka turi kiek kitokią prasmę nei įprasta. Duoti – tai nereiškia duoti ką nors materialaus, praktiško. Šią klaidą ypač dažnai daro vyrai. Jie nuperka brangią dovaną žmonai ar vaikui ir klaidingai mano, kad to užten-

ka. Iš tiesų pats turtingiausias, pats brangiausias dalykas, kurį galime duoti savo šeimai, esame mes patys. Užuoat nupirkę dovaną, praleiskime vakarą ar laisvadienį su šeima – tai bus tikrai neįkainojama dovana. Tai nereiškia aukoti savo laiką ar net gyvenimą už kitą, tai reiškia perteikti kitam savo džiaugsmą, svajones, troškimą gyventi, įrodyti, kad tie, su kuriais esame drau-

ge, yra mums brangūs ir mylimi. Ir iš jų gausime tas pačias dovanas. Vadinasi, toks savęs davimas kartu

paguodos žodžių, nemoka duoti. Jiems neįdomūs kitų reikalai, jų problemos ir skausmas. Jie tik laukia, kol kiti ims jais domėtis. Tačiau tie kiti paprastai būna labai užsiėmę, turi savų rūpesčių ir darbų. Toks žmogus skundžiasi, kad jo niekas nemylė, niekam jis nerūpi, niekas nepadeda, niekam neįdomios jo bėdos nei džiaugsmas. Žmogus jau-

Niekada ne vėlu pradėti keistis gerumo, kilnumo linkme – užsibrėžkite kasdien padaryti nors vieną gerą darbą, apie kurį niekas nežino, ypač tas, kuriam tai padarėte.

reiškia gavimą. Santuoka turi tapti dovana sau pačiam ir kitam. Tuomet du žmonės pasirenge dalytis, atsiverti, atleisti, mylėti.

Savimylės pasmerkti vienatvei

Nors aplink egoistus daugybė žmonių, jie jaučiasi vieniši. Vienatvės ir apleistumo jausmas yra daugelio psichikos bei fizinių ligų ir net ankstyvos mirties priežastis. Vienatvė pasaulyje šiandien tapo tikra epidemija. Nuo vienatvės gelbsti tik nuoširdus bendravimas. Savanaudiškus žmones nuo aplinkinių izoliuoja jų požiūris: jie nesugeba atsiverti, nemoka mylėti, nesugeba atjausti, nesupranta kito skausmo, nemoka tarti kelių padrąsinančių

čias, apleistas, vienišas, nelaimingas, nes pats save pastatė už meilės, šviesos ribų.

Yra puikūs „vaistai“ nuo tokios būsenos: užuoat laukę nesulaukę kitų meilės, dėmesio ir pagalbos, pirmąjį žingsnį ženkite patys. Pamynę savo egoizmą, eikite kitų link. Apsizvalgykite aplink – kiek aplink jus vienišų, ligotų, bejėgių žmonių, kurie daug kartų nelaimingesni ir labiau apleisti už jus. Niekada ne vėlu pradėti keistis gerumo, kilnumo linkme – užsibrėžkite kasdien padaryti nors vieną gerą darbą, apie kurį niekas nežino, ypač tas, kuriam tai padarėte. Pamatysite, kaip šilta pasidarys širdyje, kokie geri, kilnūs ir reikalingi pasijusite.

Parengė Virginija Genienė

Savižudį sustabdo ir laiku pasakytas žodis

Virginija Genienė
VL žurnalistė

Lietuva Europoje vis dar pirmauja pagal savižudijų skaičių. Dauguma nusprendusiųjų palikti šį pasaulį – vyrai. Ryškių skirtumų tarp miesto ir kaimo šioje šurpioje statistikoje nėra. Ypač problema tampa vaikų ir paauglių savižudybės. Apklausa atskleidė sukrečiantį faktą: net 80 proc. paauglių bent kartą gyvenime yra pagalvoję apie savižudybę kaip apie priimtina problemų sprendimo būdą.

Teigiama, kad retas savižudis iš tiesų nori mirti. Bandydami žudytis paaugliai, ypač vaikai, nori atkreipti suaugusiųjų, dažniausiai tėvų, dėmesį į savo problemas, gauti artimiausių žmonių patvirtinimą, kad jie juos myli, kad jie jiems reikalingi. Tai pačiu netinkamiausiu būdu išreikštas troškimas būti svarbiam, mylimam. Psichologas Paulius Skruibis teigia, kad kiekvienas būsimo savižudžio žodis, poelgis, net kaprizas tarytum sako: „Supraskite, kad man bloga. Mylėkite mane. Padėkite man.“

Todėl reikėtų atkreipti ypatingą dėmesį, jei šalia esantis žmogus:

- užsimena, kad „niekas neturi reikšmės“, „viskas beprasmiška“, „noriu viską pabaigti“, „norėčiau užmigtį ir niekada neprabusti“, „daugiau nebeturiu jėgų“;
- dažniau nei įprasta kalba apie mirtį;
- išgyvena beviltiškumą ir bejėgiškumą;
- kalba tarsi norėdamas atsiveikinti;

- jo nebedomina užsiėmimai, pomėgiai, kurie anksčiau buvo svarbūs;
- pradeda vartoti narkotikus ar alkoholį.

Šie požymiai gali reikšti, kad žmogus ketina nusižudyti.

Ką tokiu atveju daryti?

Paklauskite jo tiesiai, ar jis galvoja apie savižudybę. Prie tiesaus klausimo galima priėti pamažu, pavyzdžiui, paklausti: „Atrodai labai prislėgtas. Kas tave liūdina? Ar tau atrodo, kad gyventi neverta? Ar kartais pagalvoji, kad galėtum nusižudyti?“ ir pan. Nereikia bijoti, kad tokie tiesūs klausimai pastūmės žmogų į savižudybę. Atvirkščiai – padės jos išvengti.

Palaikykite žmogaus norą gyventi. Žmonių, ketinančių nusižudyti, jausmai labai prieštaringi. Gyvenimas jiems atrodo neįmanomai

sunkus, atsiranda noras pabėgti nuo visų negandų – nusižudyti, tačiau tuo pat metu išlieka ir troškimas gyventi. Dažnas bandantis nusižudyti nori būti išgelbėtas, todėl iki paskutinės sekundės tiki, kad viskas baigsis laimingai.

Deja, tikrovė kur kas žiauresnė. Didelė išgertų tablečių dozė ilgam sutrikdo vidaus organų veiklą, šuolis iš balkono gali visam gyvenimui prikaustyti prie neįgaliojo vežimėlio. Todėl tokiame žmogui reikia aiškinti, kad savižudybė – pats blogiausias problemos sprendimas. Pavėluotai rodoma artimųjų užuojauta ir meilė nebus verta suluošinto gyvenimo, kurį teks gyventi jam pačiam. Bandykite drauge ieškoti išeičių iš sunkios situacijos.

Savižudijų priežastys

Tradicinės vaikų ir paauglių savižudijų priežastys: nesėkmės mo-

kykloje, konfliktai su bendraamžiais, problemos su tėvais, nemokėjimas išspręsti iškilusių sunkumų, nemokėjimas įvertinti problemos sunkumo. Rizikos grupei priskiriami į depresiją linkę, asocialių tėvų, gatvėje, mokykloje ar namuose smurtą bei prievartą, nelaimingą meilę patiriantys vaikai ir paaugliai, nėsčios paauglės, kurias atstumia artimiausi žmonės.

Žmonės žudosi ir negalėdami pakelti psichologinio skausmo, kamuojami vidinės kančios, kurią mano galintys nutraukti tik mirtimi. Psichologinis skausmas – tai nevilties, liūdesio, kaltės, baimės, gėdos bei nerimo mišinys.

Suaugusiųjų savižudijų priežastis – nesugebėjimas prisitaikyti prie naujo ir nuolat besikeičiančio gyvenimo, visuomenėje vyraujantis netikrumo ir nesaugumo jausmas, vis didėjanti socialinė nelygybė, praraja tarp turtingųjų ir skurdžių, baimė dėl ateities, nemokėjimas keisti savęs, sunki liga, ypač įsisenėję, negydomi psichikos sutrikimai, priklausomybė nuo alkoholio, narkotikų. Lietuviai yra pesimistų tauta, jie per daug giliai ima į širdį nesėkmes, nemoka pralaimėti, jie stokoja tvirto tikėjimo Dievu ir savimi.

Nėra teisinga nuomonė, kad žmonės, kurie kalba apie savižudybę, niekada nesižudo. Tai netiesa. Net 80 procentų nusižudžiusiųjų kalbėjo ar kitaip rodė savo ketinimus tai padaryti. Trumpai tariant, jeigu žmogus kalba apie savižudybę, jam tikrai reikalinga pagalba.

Gyvenimu nusivylusiam žmogui parodykime nuoširdų susirūpinimą jo problemomis ir padėkime

surasti specialistą. Greičiausia pagalba – anoniminės pagalbos centrai, kurie konsultuoja nemokamai telefonais. Kiekvienoje poliklinikoje dirba psichologai, psichoterapeutai ir psichiatrai. Verčiau į juos kreiptis iš anksto, kol nėra įvyko nelaimės. O nesėkmingai bandę nusižudyti žmonės paprastai prievarta guldomi į psichiatrijos ligoninę, nes yra pavojingi patys sau.

Emocinė pagalba

Emocinė pagalba vaikams „Vaikų linija“: kasdien nuo 11 iki 23 val., tel. 116 111 www.vaikulinija.lt

Emocinė pagalba jaunimui „Jaunimo linija“: visą parą, tel. 8 800 28 888 www.jaunimolinija.lt

Emocinė pagalba suaugusiesiems „Vilties linija“: visą parą, tel. 116 123 www.viltieslinija.lt

Emocinė pagalba moterims „Pagalbos moterims linija“: visą parą, tel. 8 800 66 366 www.moters-pagalba.lt

Emocinė pagalba rusakalbiams „Linija Doverija“: darbo dienomis nuo 16 iki 20 val., tel. 8 800 77 277.

Krizių įveikimo centras: Antakalnio g. 97, Vilnius, www.krizesiveikimas.lt

Psichologinė pagalba emigrantams: visą parą, psyvirtual@psyvirtual.lt www.psyvirtual.lt

Arvydas Praninskas

VL žurnalistas

Ir Jungtinių Valstijų prezidentas Donaldas Trumpas, ir arčiau si jo politiniai oponentai ne kartą tvirtino, kad kadencijos vidurio rinkimai JAV taps referendumu dėl pasitikėjimo juo.

Svarbiausias įvykis

Amerikos rinkėjai dėl to jau tarė savo žodį: pirmąjį lapkričio antradienį milijonai balsavimo teisė turinčių amerikiečių atėjo prie balsavimo mašinų rinkimų apylinkėse ir atidavė savo balsus rinkdami abiejų Kongreso rūmų – Atstovų ir Senato – narius bei daugelio šalies valstijų gubernatorius. Šie rinkimai vadinami kadencijos vidurio rinkimais, nes rengiami įpusėjus pareigas einančio šalies prezidento kadencijai. Rinkėjai turi išrinkti visus 435 Atstovų rūmų narius, 35 senatorius (Senate yra 100 narių) bei 39 valstijų gubernatorius. Pirmojo lapkričio antradienio šiemet su nekantrumu laukė ne tik Demokratų partijos rėmėjai ar Respublikonų partijos, ligi šiol kontroliavusios Kongresą, šalininkai: jau gerokai iš anksto buvo aišku, kad šie rinkimai bus labai reikšmingi Amerikos vidaus politikai ir atsiliesiems JAV užsienio politikos kursui.

Iki kadencijos pabaigos prezidentui D.Trumpui liko dveji metai, bet jis jau kalba apie antrąją savo kadenciją, nes, iš visko sprendžiant, ketverių metų per mažą padaryti Ameriką „vėl didžią“. Prie balsavimo mašinų susirinkę amerikiečiai pirmą kartą po dvejų metų gavo galimybę tiesiogiai pareikšti savo nuomonę apie D.Trumpo vykdomą politiką, ir nuo šio balsavimo labai priklausys, ar ji ir toliau bus tokia, kaip iki šiol. Kadencijos vidurio rinkimai ne be reikalo laikomi svarbiausiu JAV politiniu įvykiu tarp dvejų prezidento rinkimų: po jų visiškai atnaujinama Atstovų rūmų sudėtis. Atstovų rūmuose primami nauji ir keičiami jau galiojantys įstatymai, tai pagrindinė šalies politinė kalvė, ir nuo to, kas ir kaip mojuos didžiausiais politiniais kūjais, labai priklausys esminiai artimiausių dvejų metų sprendimai. Beveik trečdaliu atnaujinama ir Senato sudėtis: į jį ateis arba savo vietą po rinkimų išsaugos 35 senatoriai, kurių kadencija trunka 6 metus. Senatas vaidina svarbų vaidmenį skiriant svarbiausius šalies politinius pareigūnus: jis turi pritarti JAV prezidento pasirinktiems kandidatams.

Amerika balsavo dėl pasitikėjimo

Taip pat Senatas turi tvirtinti JAV pasirašomas ar denonsuojamas tarptautines sutartis.

Politinė polarizacija

Per dvejus prezidentavimo metus D.Trumpas sugebėjo taip polarizuoti šalies visuomenę, kad šie rinkimai įgavo perdėm dramatišką pobūdį. Balsavimas dar gerokai iš anksto viešojoje erdvėje buvo pateikiamas kaip kone lemiama gėrio ir blogio kova, apsisprendimas, kuriuo keliu toliau eis Amerika – su Trumpu ar jau be jo. Prie tokio dramatinizavimo, beje, energingai prisidėjo ir pats prezidentas, tradiciškai Demokratų partiją apkaltinęs dėl visų įmanomų šalies problemų ir nesėkmių. Kiršinimo ar bent jau spalvų tiršinimo gebėjimus puikiai įvaldęs D.Trumpas savo kalbomis ir ryžtingais veiksmais sugebėjo taip įkaitinti rinkėjus, kad išlikti nuosaikiems, regis, tapo labai sunku: kur kas paprasčiau pasirinkti karštai pritariančiųjų arba karštai neapkenčiančiųjų stovyklas. Žinoma, tai padeda mobilizuoti savo šalininkus ir pritraukti dvejokančiuosius, tačiau nemažai apžvalgininkų atkreipė dėmesį, kad tokia D.Trumpo taktika

– iki pat rinkimų dienos kaitinti retoriką raginant gelbėti Ameriką nuo demokratų – gali visai nepasiteisinti.

Tradiciškai per kadencijos vidurio rinkimus pareigas einančio prezidento partija pralaimi savo pozicijas Atstovų rūmuose: nuo 1900 metų tai buvo įvykę 26 atvejais iš 29. Tikėtina, kad ir šį kartą respublikonai neteks šiuo metu turimos daugumos Atstovų rūmuose, juolab kad būtent tokius rezultatus prognozuoja rinkimų išvakarėse atlikti visuomenės nuomonės tyrimai. Antai tiksliais rinkimų rezultatų prognozėmis garsėjanti interneto svetainė „Fivethirtyeight.com“ skelbia egzistuojant 88 proc. tikimybę, kad Demokratų partija užsitikrins Atstovų rūmų kontrolę. Kartu ji nurodo esant 80,5 proc. tikimybę, kad respublikonams pavyks išlaikyti daugumą Senate.

Jau artimiausiu metu sužinosime, kokį sprendimą priėmė Amerikos rinkėjai. Prognozės gali pasirodyti klaidingos, nes viena iš D.Trumpo fenomeno apraiškų yra jo šalininkų nenoras atskleisti savo pasirinkimą anksčiau laiko, tai yra per sociologines apklausas. Juk, remiantis jomis, praėjusius JAV prezidento rinkimus turėjo laimėti ne D.Trumpas, o

Hillary Clinton... Vis dėlto politinė polarizacija visuomenėje, regis, yra pasiekusi tokį lygį, kai politinio korektiškumo ar santūrumo kaukės pagaliau nusimetamos, kaip prieš lemiamą dvikovos akimirką: kuris kurį. Prieš rinkimus atliktos visuomenės apklausos atskleidė, kad Amerika dėl dabartinio savo prezidento yra pasidalijusi kone per pusę: teigiamai D.Trumpą vertina 41 proc. apklaustųjų, neigiamai – 53 proc. (bendrovės „Ipsos“ apklausos spalio pabaigoje duomenys). Apklauso taip pat rodo, kad šiuo metu piliečių parama Demokratų partijai yra didesnė nei Respublikonų (50 proc. ir 41 proc., „Ipsos“ duomenys).

Trys scenarijai

Belaukiant rinkimų rezultatų, galima daryti prielaidą, kad Atstovų rūmų kontrolę perims D.Trumpo taip nekenčiami demokratai. Kas tokiu atveju pasikeistų? Anot kai kurių politikos apžvalgininkų, tikėtini trys politiniai scenarijai. Pirmasis, pats blogiausias prezidentui, siejamas su apkaltos proceso jam inicijavimu Kongrese. Skelbiama, kad 75 proc. už Demokratų partiją balsuojančių amerikiečių nori apkaltos prezidentui. Pagrindo jai

skelbti, manoma, būtų pakankamai jau vien iš to, kas yra viešai žinoma apie D.Trumpo veiksmus, be to, savo tyrimo išvadų dėl galimo jo ryšio su Rusija dar nepaskelbė ir tyrimą atliekantis specialusis prokuroras Robertas Muelleris. JAV spaudoje vis pasirodo prielaidų, kad jo komanda „kasa“ giliai ir kruopščiai. Vis dėlto, kad ir kaip būtų, apkaltos proceso sėkmė kelia rimtų abejonių: jei demokratams nepavyks užsitikrinti ir Senato kontrolės, apie tokią idėją galima pamiršti.

Antrasis scenarijus – prezidento iniciatyvų blokavimas Kongrese – būtų visai realus. Vadovaudami svarbiausiems Atstovų rūmų komitetams, demokratai galėtų sabotuoti Baltiesiems rūmams politiškai svarbių įstatymų svarstymą bei priėmimą ir taip gerokai sumažintų D.Trumpo administracijos politinių manevrų laisvę. Ne mažiau svarbu ir tai, kad Atstovų rūmų nariai galėtų inicijuoti įvairius su D.Trumpu susijusius parlamentinius tyrimus – nuo jo mokesčių deklaracijų iki klausimų keliančių simpatijų Kremlui, nors jis pats save atkakliai vadina nepalankiausiu Rusijai prezidentu.

Trečiuoju scenarijumi politikos apžvalgininkai vadina situaciją, kai savo galią „susitvarkyti“ su D.Trumpu po rinkimų pajutę demokratai gali apsikvaillinti. Įnirtingas prezidento politinis puolimas, apkaltos jam inicijavimas, siūlomų pertvarkų blokavimas gali susilaukti priešingo rinkėjų atsako. Panašiai atsitiko respublikonams, kai 1998 m. Atstovų rūmuose buvo inicijuota apkalta tuometiniam prezidentui Billui Clintonui. Kadencijos vidurio rinkimuose rinkėjai nubaudė respublikonus. Nors jie ir išlaikė daugumą Atstovų rūmuose, tačiau ji buvo labai maža. Gali būti, kad D.Trumpas, pasinaudojęs savo politinių oponentų dominavimu Atstovų rūmuose, į naujus prezidento rinkimus 2020 m. eitų šaukdamas, kad prakeikti demokratai Kongrese po 2018 m. vidurio kadencijos rinkimų neleido jam paversti Amerikos vėl didžią, todėl jam reikia dar ketverių metų.

Kad ir kaip būtų, JAV rinkėjų bandymas – sėkmingas ar ne – uždėti Kongrese politinį apynasrį D.Trumpui turės svarbių pasekmių ne tik Amerikos vidaus, bet ir užsienio politikai. O tai reiškia, kad per kadencijos vidurio rinkimus kažkur Ohajuje ar Šiaurės Karolinoje atiduoti paprastų amerikiečių balsai gali vienaip ar kitaip atsiliiepti ir tarptautiniams Lietuvos reikalams. Tikėkimės, kad teigiamai.

Amerikietė prie balsavimo mašinos rinkimų apylinkėje.

D.Trumpas rinkimų išvakarėse demonstravo pasitikėjimą ir ryžtą.

Valstiečių laikraštis

2019 m. prenumeratos AKCIJA!!!

Šeštadienio laikraščio prenumerata metams*

~~57,00~~ Eur **46,00** Eur

Trečiadienio ir šeštadienio laikraščių prenumerata metams*

~~86,54~~ Eur **72,00** Eur

Įmonėms trečiadienio ir šeštadienio laikraščių prenumerata metams*

~~100,44~~ Eur **87,00** Eur

Akcija vyksta tik iki lapkričio 30 d.

„Valstiečių laikraščio“ prenumerata priimama:

- „Valstiečių laikraščio“ redakcijos biure Vilniuje, Laisvės pr. 60 (Spaudos rūmai, 12 aukštas), 1211 kab., darbo laikas: I, III, V – nuo 9.30 iki 18.00 val.,
- banko pavedimu (pavedimo kopiją išsiųsti el. paštu prenumerata@valstietis.lt),
- internete www.valstietis.lt, www.prenumerata.lt, www.laikrasciuprenumerata.lt
  - visuose Lietuvos pašto skyriuose,
  - visuose Lietuvos bankuose,
- „Lietuvos ryto“ ir kitose privačiose platinimo tarnybose,
- Visuose PERLO terminaluose.

Valstiečių laikraštis
visada Tavo pusėje!

Informacija
Tel.: (8 5) 203 1022, 8 640 46 607,
el. p. prenumerata@valstietis.lt,
www.valstietis.lt

Teisė atimti gyvybę – labai sunki

Selemonas Paltanavičius

Lietuvoje lapkričio pradžia, paskutinis rudens mėnuo. Dienai trumpėti liko tik pora valandų ir pusantro mėnesio. Dabar turėtume įžengti į tamsių dienų, ilgų naktų ciklą. Tokį lapkritį mes ir įsivaizduojame. Žinoma, jis gali būti kitoks nei visi, tačiau kai kas jame yra labai lapkrištiška. Taigi, ką jis turi nuveikti, kuo išsiskirti iš kitų metų mėnesių?

Du svarbiausi darbai

Jam turėtų tekti ypatingi darbai, iš kurių didžiausi du: nuskainioti lapus ir gamtą paruošti žiemai. Žinoma, dar galėtume lenkti pirštus ir skaičiuoti, skaičiuoti... Bet šie du svarbiausi. Nors gali atrodyti, kad lapus skainioti yra vaikėzo, bet ne rimto rudens darbelis. Po spalio jų ir taip nedaug beliko, o jeigu kiek ir kabos ant šakų...

Taigi, kuo daugiau jų kabos, tuo didesnė grėsmė medžiams. Dabar dar gyvename smagaus ir nepakartojamo spalio prisiminimais, nes buvo taip šilta, taip gera. Na, o po pirmųjų spalio pabandymų lapkritis tikrai atneš šlapdrības – gal net išbandymą pirmuoju sniegeliu. O ant lapų iškritęs šlapias sniegas ima sverti šakas...

Taip, tiesa, toks svoris būna sunkiai įsivaizduojamas, nes nuo jo lūžta šakos ir visi medžiai. Net pušys, neišlaikiusios šlapios sniego košės slėgimo, praranda daug šakų. Štai eina žmonės per pušyną ir stebisi – kas čia taip medžius nugėnė.

Šių metų lapkritis bus tikrai šiltesnis už tradicinį paskutinį rudens mėnesį. Tačiau savo vaidmens jis negali nei atsisakyti, nei pakeisti. Matyt, kas gamtos pavesta, tą jis ir atliks. Lapkritį paukščiams keliauti jau lyg ir ne laikas. Tačiau jie vis dar skrenda, ypač dabar. Šių metų paukščių gyvenimo, perėjimo sąlygos buvo labai geros, jauniklių užaugo labai daug. Tikėkimės, kad daug jų sulauksime ir pavasarį.

Savo nerštavietes pasiekę laišos, dabar ir joms didysis rūpesčių metas. Matyt, atėjo laikas, kai prie nusekusių girių upelių geriau visai nesilankyti, netrikdyti karališkųjų žuvų. O žvejyba... Visi tam turėjome laiko dar iki spalio 20-osios. Dabar laišų giminėje tikrosios vestuvės, o į jas mūsų niekas nekvieta.

Na... Mūsų nekvieta, bet kai kas ir nekviestas į jas atėjo. Žinoma – ne su blogais kėslais. Ar žinote, kodėl laišų mūsų upėse nemažai, kodėl leidžiama licencinė žūklė? Todėl, kad laišos buvo išsaugotos, pagausintos dirbtinai jas veisiant. Žinoma, padėjo ir švarus vanduo, apsauga. Be to, prie

to labai prisidėjo ir jau kelintą dešimtmetį atliekami žuvivaisos darbai.

Šv. Huberto diena

Ką tik mes visi buvome pasklidę po kraštą, lankėme artimųjų kapietus, keliavome, stebėjome, grožėjome. Daugeliui šios dienos yra reta galimybė prisiglausti prie savo šaknų, sugrįžti į savo kraštą, aplankyti gimtinę ar jos vietą. Per metus pasikeitė daug kas. Gal ir mes...

Tačiau gamta net ir be sudėtingų jos būklės fiksavimų turi atrodyti vos kitaip. Tai kas, kad medžiai panašūs, jau be lapų, kad balutės telkšo, keliai žliugsi.

O po šių susitikimų su gimtine, po Visų Šventųjų dienos, po Vėlinių išaušo lapkričio trečioji, Europoje žinoma kaip Šv. Huberto diena. Šventasis Hubertas – medžioklės ir medžiotojų globėjas. Ar XXI amžiuje dar madinga kalbėti apie medžiotojus ir medžioklę? Ar ši šventė gali turėti vietą Lietuvoje, kur, sakytum, visos šventės jau sudėliotos, surūšiuotos ir „svetimai“ tiesiog nėra vietos įsiterpti?

Kad būtų paprasčiau, reikia susitarti – apie kokią šventę kalbame, ar ji tikrai mums yra staigmena.

Visų pirma, Europoje ši šventė turi galias tradicijas, švenčiama ne tik medžiotojų, bet ir daugelio bend-

ruomenių. Tarpukario Lietuvoje ši šventė jau švęsta – gal ne taip masiškai, kad būtų visur skambėję, bet dalis kultūringos (ir kultūringos medžioklės) visuomenės atstovų apie ją žinojo. Po 1990 m. Huberto šventė „atėjo“ nedrąsiai ir pagaliau tapo reiškiniumi, kuriuo jau neabejojama.

Taigi – tradicijų amžius bent 300

Dienai trumpėti liko tik pora valandų ir pusantro mėnesio. Dabar turėtume įžengti į tamsių dienų, ilgų naktų ciklą. Tokį lapkritį mes ir įsivaizduojame.

metų Europoje ir dešimtmečiai – Lietuvoje. O šventės esmė...

Jau nesinori dar sykį pasakoti paties šv. Huberto istorijos – virsmo iš lėbautojo, medžiotojo, šunų veisėjo į pasaulio minimą šventąjį. Ko gero, svarbus tik pats momentas, įvykis, lėmęs jo pasikeitimą. Legenda pasakoja, kad išvargintas medžioklės ir užmigęs miške, jis buvo pažadintas

nepaprastos akimirkos – prieš jį stovėjo elnias, tarp kurio ragų karūnos švytėjo kryžius. Tokio pasireiškimo pakako, Hubertas tapo vienuoliu, paskui – net vyskupu ir mokė visus gerbti gyvybę.

Kam tas svarbiausia? Žinoma, medžiotojams. Nes teisė atimti gyvybę yra labai sunki – tą gali ne kiekvienas, nors turi viską: ginklą, leidimą tą daryti. O jei jau žvėris garbingai nukautas, jis turi būti pagerbiamas.

Gal todėl lapkričio 3-iąją, Šv. Huberto dieną, daugelio Vakarų Europos medžiotojai dalyvauja šventosiose mišiose prie specialiai (dažnai – lauke ar net miške) įrengto altoriaus, ant kurio paguldomas sumedžiotas elnias, stirma, kalnų antilopė gemzė.

Lietuvoje jau du dešimtmečius šią dieną šv. Huberto mišios vyksta bažnyčiose. Iš vienos pusės tai – medžiotojų šventė. Bet ji ne mažiau svarbi ir tiems, kas nori sužinoti, išgirsti ir pamatyti apie medžiotojus, medžioklę, pamatyti, kas vyrams ir moterims, pasirinkusiems tokį atsakingą pomėgį, yra jų apsisprendimas.

Visa tai (turiu omenyje šv. Huberto dienos iškilmes ir mišias) vadinčiau pačiu tinkamiausiu medžiotojų ir visos visuomenės pažinties bei tarpusavio supratimo aktu. Kol vieni kitų nesuprantame, kyla minčių, kalbų ir veiksmų, nedarantių garbės niekam.

Atmintin įsirežė prieš daugelį metų matytas vaizdas – Vokietija, prie sienos su Čekija esantis Bavarijos miško nacionalinis parkas. Prie aptvaro su tauriais elniais sustojęs vokiečių senjorų (jie ir yra didžiausi keliautojai) pulkelis grožisi žvėrimis, aptarinėja. „O mano Helmutas taip pat buvo medžiotojas!“ – sako viena dama. Ir aš matau, su kokia pagarbą visi linkčioja galvomis: taip, tai nuostabu – jis buvo medžiotojas!

Mano bičiulio Wolfgango namuose greta jo paties trofėjų (ten tikrai nėra jokių „auksinių“, nes jis kitaip supranta selekciją) pagarbai saugomi jo senelio dar Rytprūsijoje, šeimos giminėje, sumedžioti stirmo ragai. Šeimai teko bėgti nuo karo baisumų, bet ši relikvija keliavo kartu. Gal tai ir yra šv. Huberto pasėto sėklų daigai – tokia kultūra, kurioje medžioklė tilpo greta meno ir kasdienio gyvenimo.

lrt.lt

„Valstiečių laikraščio“ metinės prenumeratos akcija

Iki lapkričio 30 d. užpildykite, iškirpkite ir nuneškite šį prenumeratos kvitą į pasirinkto banko skyrių.

TREČIADIENIO IR ŠEŠTADIENIO METINĖ PRENUMERATA
(įmokos, mokesčio kodas 10127)

72,00 Eur

BŪTINA ĮRAŠYTI.

* langelyje MOKĖJIMO KODAS – telefono numerį,

* langelyje PRENUMERATOS LAIKOTARPIS – nuo kada iki kada.

Informacija tel. (8 5) 203 10 22.

MOKĖTOJO NURODYMAS PERVESTI ĮMOKĄ

Įmokos kodas: 10127 - prenumerata

Gavėjas: UAB „Kaimo žinios“

Gavėjo kodas: 304059789

Įmoką priimančios įstaigos:

AB SEB bankas – LT13 7044 0600 0803 1949

Valstiečių laikraštis

Pilna prenumerata

Apmokėti iki 2018 11 30

Įmokos suma bus pervesta į gavėjo sąskaitą, nurodytą prie įmoką priėmusios įstaigos.

Mokėtojas (vardas, pavardė): _____

Mokėtojo kodas: _____

(mokėtojo kodas yra prenumeratoriaus kontaktinio telefono numeris)

Prenumeratoriaus adresas: _____

(gatvė, namo nr., buto nr., indeksas, miestas)

Prenumeratos laikotarpis:

Įmokos suma: **72,00 Eur**

nuo 2019 m. sausio 1 d. iki 2019 m. gruodžio 31 d.

(suma žodžiais)

Pervesti iš sąskaitos: _____

Sąskaitos savininkas: _____

(vardas, pavardė)

Komisinis mokestis

_____

_____

(kliento parašas, vardas, pavardė)

(įmoką priimančios įstaigos žyma)

MOKĖJIMO PATVIRTINIMAS

Įmokos kodas: 10127 - prenumerata

Gavėjas: UAB „Kaimo žinios“

Gavėjo kodas: 304059789

Mokėtojas (vardas, pavardė): _____

Mokėtojo kodas: _____

(prenumeratoriaus telefono numeris)

Prenumeratoriaus adresas: _____

(gatvė, namo nr., buto nr., indeksas, miestas)

Prenumeratos laikotarpis:

nuo 2019 m. sausio 1 d. iki 2019 m. gruodžio 31 d.

Įmokos suma: **72,00 Eur**

(suma žodžiais)

Komisinis mokestis

_____

(įmoką priimančios įstaigos žyma)

Mokėjimo kvitą saugoti iki prenumeratos pabaigos

Meilės emigrantė armėnė į Lietuvą prišaukė knygų feją

Kristina Aržuolaitienė

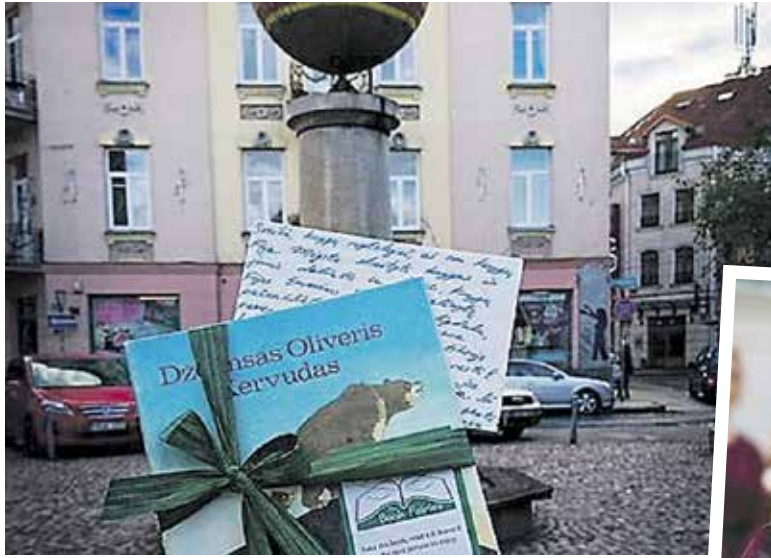
Lietuviui savo širdį ir ranką atidavusi armėnė Hasmik Barseghyan Varnaitienė šią vasarą persikėlė gyventi į Lietuvą. Čia ieškodama veiklos pirmaisiais gyvenimo mėnesiais į mūsų šalį ji prišaukė knygų feją. Jomis gali tapti kiekvienas norintis. Tai – iniciatyva, skatinanti skaityti. Viskas veikia taip: knygų mylėtojas pažymi perskaitytą knygą specialiu lipduku, įdeda į ją raštelį ir, perišęs kaspinu, paslepia kokioje nors jaukioje vietoje. Staigmeną radęs žmogus, perskaitęs knygą, gali padaryti tą patį ir toliau skleisti įkvėpimą skaityti.

Į Lietuvą atviliojo meilė

Hasmik – meilės emigrantė. Už stiprius jausmus, nuvedusius prie altoriaus, ji dėkinga... futbolui ir aistrai šiam sportui. „Savo tuomet dar būsimą vyrą sutikau Armėnijoje, kai dirbau vieno viešbučio vadybininke. Jis į mano tėvynę atvyko su grupe futbolo aistruolių – ketino stebėti Jerevano „Pyunik“ ir Vilniaus „Žalgirio“ rungtynes, todėl užsisakė kambarį viešbutyje, kuriame dirbau“, – apie pažintį su Nerijumi pasakoja plačiai besišypsanti Hasmik.

Pokalbis tarp žaviosios armėnės ir lietuvių mezgėsi labai lengvai – temų, kurias norėjosi aptarti, netrūko. Jie apsikaitė kontaktais ir toliau pažintį tęsė internetu – dažnai draugiškai šnekučiuodavosi. Bet nuo gražios draugystės iki meilės, kaip atsitiko šiuo atveju, taip pat gali būti vienas žingsnis. Po metų Nerijus prisipažino mylėti Hasmik ir grįžo į Armėniją antrą kartą, tik šįkart jau aplankyti mylimosios.

„Buvo labai sunku išlaikyti santykius per atstumą... Buvo įvairių dvejonių, kultūros ir tradicijų skirtumų... Žinote, atstumas meilę arba numarina, arba padaro stipresnę. Mūsų atveju jausmai tik stiprėjo,

Hasmik: „Pirmą kartą apie knygų feją išgirdau tėvynėje iš draugės ir iškart tuo labai susidomėjau.“

atsirado tikėjimas ir pasitikėjimas vienas kitu. Taip keliai pamažu ir atvedė į Lietuvą“, – apie meilę pasakojo Hasmik.

Priviliojo knygų feją

Jauna moteris kol kas neturi darbo ir tik susipažįsta su mūsų šalimi, žmonėmis. Tad nusprendė prasimanyti mėgstamos veiklos – prišaukė į Lietuvą knygų feją. Kas gi tos knygų fejos? Kiekvienas norintis gali tapti viena jų, o viskas veikia paprastai: knygą su specialiu lipduku ir laiškeliu paslepia kokioje nors vietoje, o tada nepažįstamas žmogus ją randa ir skaito.

„Pirmą kartą apie knygų feją išgirdau tėvynėje iš draugės, kuri pasidalijo šia nuostabią idėja su manimi. Iškart tuo labai susidomėjau ir ėmiau ieškoti daugiau informacijos apie tai. Pirmoji mintis, šovusi į galvą – tapti knygų feja ir paslėpti knygas nepažįstamiesiems. Paraginta draugės užsisakiau lipdukų, priklijavau prie knygų ir kartu su ja ėmiau slapstyti knygas įvairiose jaukiose Jerevano vietose“, – pasakoja ji.

Anot Hasmik, nepakartojamas jausmas, kai paslepia mėgstamą kny-

gą, tikėdamasi, kad kas nors ją ras, smalsiai nužvelgs viršelį ir su tokiu pat užsidegimu, kokį juto ją perskaitęs, o vėliau tą knygą paslėpęs žmogus, ims skaityti. Taip Hasmik tapo viena iš knygų fejų Armėnijoje, kurioje ši iniciatyva vis populiarėja. Kai persikėlė į Lietuvą, ji nusprendė, kad būtų puiku šią idėją perkelti ir į mūsų šalį bei skatinti knygų skaitymo kultūrą ir čia.

Lietuvoje – naujiena

Knygų fejos Lietuvoje „gyvena“ visai neseniai. Pirmąją knygą Hasmik paslėpė rugsėjo pabaigoje. Tuomet visiškai niekas apie tokias knygų slėpynes nežinojo. Dabar armėnė jau yra paslėpusi devynias knygas, tik trys iš jų – rastos.

„Manau, kad tai nėra prastas rezultatas, turint minty, kad Lietuvoje tai nauja. Radę knygas žmonės parašė savo įspūdžius – jie buvo sužavėti ir džiaugėsi sužinoję, kad Lietuvoje „apsigyveno“ knygų fejos“, – džiaugiasi Hasmik. Socialiniame

tinkle „Instagram“ jau atsirado ir oficialus knygų fejų Lietuvoje puslapis (bookfairies-lithuania – angl.). „Kiekvienas gali sekti mūsų puslapį ir sužinoti daugiau apie tai, kur slepiasi naujos knygos Lietuvoje. Visi knygų mylėtojai gali užsukti ir į oficialų „The Book Fairies“ tinklalapį

Armėnė H.Barseghyan Varnaitienė šią vasarą persikėlė gyventi į Lietuvą.

www.ibelieveinbookfairies.com ir „bookfairiesworldwide“ „Instagram“ tinkle“, – ragina Hasmik.

Oficialiais duomenimis, knygų fejų veikla šiuo metu įtraukusi daugiau kaip 9 000 žmonių, kurie knygomis dalijasi daugiau kaip 100 šalių.

„The Book Fairies“ iniciatyva startavo 2017-ųjų kovą Didžiojoje Britanijoje, Londone. Hasmik teigia, kad knygų fejomis tampa žmonės iš viso pasaulio, jie dalijasi skaitymo džiaugsmu palikdami knygas viešose vietose, kad kiti skaitytojai jas rastų.

„Dažniausiai būna paliktas ir raštelis, o ant knygos viršelio priklijuojamas specialus lipdukas. Knygos surandamos, perskaitytos ir

paslepiamos vėl“, – apie dalijimąsi knygų skaitymo džiaugsmu pasakoja ji.

Pasak Hasmik, „The Book Fairies“ idėja paprasta: yra žmonių, kurie mėgsta skaityti ir dalintis tuo, ką patys jau perskaitė. „Šie du dalykai susijungia į „The Book Fairies“ idėją. Taip žmonės gauna galimybę užklijuoti lipduką ant perskaitytos knygos, paslėpus raštelį joje perišti knygą kaspinu ir nustebinti ką nors, kas ras ją netikėtoje vietoje!“ – sako Hasmik.

Knygų fejos gali gyventi bet kur: jų neriboja šalys, transportas ar kiti kriterijai. Kiekvienas norintis dalintis knygų skaitymo džiaugsmu, gali gauti specialų lipduką (jį galima užsisakyti oficialiuose tinklalapiuose) ir tapti viena iš knygų fejų. „Jei mėgstate skaityti, apsidairykite atidžiau – gal kažkur šalia paslėpta knyga jums?“ – nusišypsuoja armėnė.

Mėgsta skaityti

Pati Hasmik taip pat mėgsta skaityti. Ji tiesiog negali be knygų! Būtent jos surija didelę dalį jos laisvalaikio. „Mėgstamiausi mano rašytojai – Theodore'as Dreiseris ir Erichas Maria Remarque'as. „Išskirčiau knygas „Amerikos tragedija“, kurią parašė Th.Dreiseris, ir amerikiečio Ray Bradbury „451“, – įvardija Hasmik.

Šiuo metu ji Lietuvoje bando išpopuliarinti „The Book Fairies“ ir ieško darbo. „Privalau laukti keturis mėnesius, kol gausiu laikiną leidimą gyventi Lietuvoje, tad kol kas legaliai dirbti negaliu. Labiausiai norėčiau rasti darbą administravimo ar paslaugų srityje, nes turiu nemažai patirties“, – sako Hasmik.

Lietuva armėnei patinka – čia daug žalumos, miškų, ežerų, upių. Gamta piešia nuostabius peizažus. „Neseniai sužinojau, kad Lietuva laikoma viena žaliausių šalių Europoje. Įsitikinau tuo“, – šypsosi ji. Vienintelis dalykas, kuris Hasmik nepatinka – šaltis, nors ir prie jo jau pamažu įpranta. Tiesa, vis dar užklumpa didžiulis namų ilgesys. „Mūsų šalis turi skirtingas tradicijas ir mentalitetą. Pasilgstu kiekvienos gatvės, kiekvienos Armėnijos skulptūros, tačiau labiausiai savo tėvų“, – ilgesingai užbaigia Hasmik.

15min.lt

MOKĖTOJO NURODYMAS PERVESTI ĮMOKĄ

Įmokos kodas: 10128 - prenumerata

Gavėjas: UAB „Kaimo žinios“

Gavėjo kodas: 304059789

Įmoką priimančios įstaigos:

AB SEB bankas – LT13 7044 0600 0803 1949

Valstiečių laikraštis

Pilna prenumerata

Apmokėti iki 2018 11 30

Įmokos suma bus pervesta į gavėjo sąskaitą, nurodytą prie įmoką priėmusios įstaigos.

Mokėtojas (vardas, pavardė):

Mokėtojo kodas:

(mokėtojo kodas yra prenumeratoriaus kontaktinio telefono numeris)

Prenumeratoriaus adresas:

(gatvė, namo nr., buto nr., indeksas, miestas)

Prenumeratos laikotarpis:

Įmokos suma: **46,00 Eur**

nuo 2019 m. sausio 1 d. iki 2019 m. gruodžio 31 d.

(suma žodžiais)

Pervesti iš sąskaitos:

Sąskaitos sąvadininkas:

(vardas, pavardė)

Komisinis mokestis

(įmoką priimančios įstaigos žyma)

(kliento parašas, vardas, pavardė)

(įmoką priimančios įstaigos žyma)

MOKĖJIMO PATVIRTINIMAS

Įmokos kodas: 10128 - prenumerata

Gavėjas: UAB „Kaimo žinios“

Gavėjo kodas: 304059789

Mokėtojas (vardas, pavardė):

Mokėtojo kodas:

(prenumeratoriaus telefono numeris)

Prenumeratoriaus adresas:

(gatvė, namo nr., buto nr., indeksas, miestas)

Prenumeratos laikotarpis:

nuo 2019 m. sausio 1 d. iki 2019 m. gruodžio 31 d.

Įmokos suma:

46,00 Eur

(suma žodžiais)

Komisinis mokestis

(įmoką priimančios įstaigos žyma)

Mokėjimo kvitą saugoti iki prenumeratos pabaigos

„Valstiečių laikraščio“ metinė prenumeratos akcija

Iki lapkričio 30 d.

užpildykite,

iškirkite ir

nuneškite šį

prenumeratos

kvitą į pasirinkto

banko skyrių.

METINĖ PRENUMERATA

(įmokos, mokesčio kodas 10128)

46,00 Eur

BŪTINA ĮRAŠYTI.

* langelyje MOKĖJIMO KODAS – telefono numerį,

* langelyje PRENUMERATOS LAIKOTARPIS –

nuo kada iki kada.

Informacija tel. (8 5) 203 10 22.

PERLAS
Loterijos

Bilietai internetu www.perlas.lt

TELELOTO lošimo Nr. 1178
(2018-11-04)

Visa lentelė – 16 234 (1 x 16 234) Eur

Istrižainės – 41,00 Eur

Eilutė – 2,50 Eur

Keturi kampai – 1,00 Eur

62 50 72 57 54 45 12 05 36 38 33 58 34
48 30 59 60 28 13 53 55 11 35 68 52 46
17 74 49 67 71 23 15 63 75 51 09 14
25 39 19 41 47 24 42 21 31 06 44 22 73

Papildomi prizai:

Automobilis „Renault Clio“ (TV) – Emilija Š.

Automobilis „Nissan Juke“ – bil.nr. 0279343

Pakvietimas į TV studiją 4 X 10 vnt. – 039*999, 037*085, 037*922, 023*377. Tel.1634 (2018-11-04):

Piniginis prizas 8 000 EUR – bil.nr. 670-0015083

Piniginis prizas 800 EUR – bil.nr. 670-0040*81

Piniginis prizas 80 EUR – bil.nr. 670-0022*81

Piniginis prizas 80 EUR – bil.nr. 670-0041*99

Piniginis prizas 80 EUR – bil.nr. 670-0013*11

Prognozė:
Aukso puode bus – 400 000 Eur

UAB „Dzūkijos miškas“
Lietuvos miško savininkų asociacija

PERKAME MIŠKĄ
SU ŽEME ARBA IŠKIRTIMUI

- Darome miškotvarkos projektus
- Rėžiame biržes
- Konsultuojame miško savininkus

Kreiptis tel. 8 686 57 593.
Faksas 8 37 200787,
El. paštas ausra@dzukijosmiskas.lt

agoras

PERKA KARVES, BULIUS, TELYČIAS

pagal skerdeną ir gyvą svorį (brangiai mėsinius). Atsiskaito iš karto.

Tel. 8 611 47 814.
NEMOKAMAS tel. 8 800 08 801.

PERKA

Transportą, žemės ūkio techniką

Rusiškų lengvųjų ir krovininių automobilių detales. Skambinti tel.: 8 698 36 995, 8 526 99 519. (Vln. 615)

Superkame įvairios būklės automobilius. Atsiskaitome iš karto. Sutvarkome dokumentus. Tel. 8 611 33 626. (Vln 591)

AUTOMOBILIŲ SUPIRKIMAS. Nuo 1970 iki 2011 m. Gali būti su defektais. Atsiskaitome iš karto. Tel. 8 675 71 801. (Vln. 638)

Augalus

Superkame grūdus. Atsiskaitome iš karto, išsivežame. Išankstinės sutartys, kreditavimas. Skambinti tel. 8 610 66 600. (Pa. 111)

Perka 2018 m. derliaus šienainį, sausą šieną (ritiniais, mažiausiai 40 vnt.). Skambinti tel. 8 600 11 708. (VP)

Perka kviečius, miežius, kvietrugius, rugius, avižas, žirnius, pupas. Skambinti tel. 8 638 71 971. (Pa. 106)

Kviečius, miežius, kvietrugius, rugius. Atsiskaitome iš karto. Išsivežame savo transportu. Tel. 8 671 08 265. (P. p)

Maistinius, pašarinius: kviečius, kvietrugius, miežius, pupas, žirnius, rapsus. Skambinti tel. 8 653 21 010. (Pa. 73)

Kviečius, kvietrugius, miežius, rugius, avižas, pupas, žirnius, rapsus. Skambinti tel. 8 656 76 628. (Pa. 101)

Visoje Lietuvoje perku maistinius ir pašarinius grūdus (tinka ir sudygę, drėgni, šiukšlėti, su kvapu, su vabalais, visi mišiniai, maži kiekiai). Viską išsivežu savo transportu, sumoku grynais pinigais. Skambinti tel. 8 652 69 920. (P. p)

Kviečius, miežius, kvietrugius, rapsus, žirnius, pupas. Taip pat nekondicinius grūdus. Tel. 8 689 48 001. (Pa. 72)

Gyvulius

Visoje Lietuvoje superka bulius, telyčias, karves. Sveria. Moka priedus. Pasiima. Tel. 8 612 08 756. (Pa. 110)

Agrodetalė
Parduoda naujus MTZ traktorius
Tel. 8 601 00 653, www.agrodetale.lt
(Užs. 4)

BALTIC CHAMPIONS

UAB „Baltic Champs“
superka 2018 m. derliaus supresuotus šiaudus (kviečių, kvietrugių, rugių).
Tel. 8 682 56973
El. paštas tadas@champs.lt
(Užs. 247)

SIŪLO DARBA

Nedideliame gyvulininkystės ūkiui-reikalingas pagalbinis darbininkas ir melžėja. Skambinti tel. 8 685 63 826. (P. p)

Reikalingas pagalbinis darbininkas prie gyvulių, apgyvendinui. Skambinti tel. 8 607 87 714. (P. p)

PASLAUGOS

VANDENS GRĘŽINIAI, GEOTERMINIS ŠILDYMAS. DARBAI NUO A IKI Z VISOJE LIETUVOJE IŠTISUS METUS! GARANTIJA, APTARNAVIMAS. SKAMBINTI TEL.: 8 616 08 020, 8 686 83 265. (P. p)

PRANEŠIMAI

Informuojame, kad 2018 m. lapkričio 19 d. 10 val. bus atliekami žemės sklypų (kad. Nr. 4180/0400:229), esančio Rukainių k., Vilniaus r., kadastriniai matavimai. Gretimų sklypų savininkus prašome dalyvauti. Jei negalėsite atvykti, prašome iki 2018 m. lapkričio 17 d. raštu informuoti matininką Artūrą Jonušą (adresas – S.Neries g. 21, Vilnius), tel. 8 687 15 679, el.p. arturjon@gmail.com. Jums neatvykus ar neinformavus, anksčiau paminėti darbai bus tęsiami jums nedalyvaujant. (Vln. 665)

ŠILTINAME
sienas, stogus ir grindis, užpildant oro tarpus ekovata ir termoputa.
Tel.: 8 698 47 767, 8 682 37 022.
(Užs. 2)

Kelmų frezavimas, žemės įsisavinimas.
Išdirbame apleistą žemę. Frezuojame įvairaus skersmens kelmus (frezavimo gylis – iki 40 cm). Dirbame visoje Lietuvoje.
www.kelmufrezavimas.lt
Tel. +370 674 17 576
(Užs. 5)

Lietuvos kailinių žvėrelių ir triušių augintojų draugija

2018 m. lapkričio 10 dieną 10–16 val.
Smalinių technologijos ir verslo mokykloje (Parko g. 8), Smalininkai, Jurbarko raj., rengia LIETUVOS VEISLINIŲ TRIUŠIŲ RUDENS PARODĄ 2018.
Parodoje veislinius triušius pristatys oficialūs Lietuvos triušių veislynai. Lankytojai galės pamatyti ir nusipirkti populiariausių ir ūkiškai naudingiausių veislinių triušių. Parodos metu vyks seminaras apie triušių ligas.
(Užs. 285)

Vienintelis atstovas Lietuvoje! PRONAR

Priekabos ir puspriekabės

Mėšlo kratytuvai

Kelių valymo ir priežiūros įranga

Priekabos šienapjovės-rinktuvės

Trąšų barstytuvai

Plūgai, kultivatoriai

Srutvežiai

Augalų smulkintuvai, šienapjovės

Sodo ir lauko purkštuvai

Teleskopiniai ir frontaliniai KRAUTUVAI

Ruloniniai presai, vyniotuvai

Diskiniai ir noraginiai skutikai

AB „Vilniaus Lytagra“

Vilnius – tel.: 8 682 635 72, 8 614 845 54, 8 5 230 61 78
www.vilniauslytagra.lt
Kaunas – tel.: 8 680 86772, 8 37 405 436
(Užs. 34)

SB „Šviesa“ neeilinis narių susirinkimas
vyks 2018 m. lapkričio 24 d. 10 val. Elektrėnų kultūros namų salėje (adresas: Draugystės g. 2, Elektrėnai).

Darbotvarkė:

1. Naujų narių priėmimas.
2. Valdybos pirmininko 2015–2018 m. veiklos ataskaita.
3. Valdybos narių ir valdybos pirmininko atšaukimas.
4. Naujų valdybos narių ir valdybos pirmininko rinkimas.
5. Revizoriaus rinkimas, jo darbo reglamento tvirtinimas.
6. Kiti klausimai, bendrijos narių pasisakymai.

Nesusirinkus kvorumui, pakartotinis susirinkimas vyks 2018 m. gruodžio 8 d. 10 val. toje pačioje vietoje, pagal tą pačią darbotvarkę.
Susirinkimą šaukia iniciatyvinė grupė, tel.: 8 688 92 981 arba 8 600 866 46.
(Užs. 287)

PADANGOS MONTUOJAME
SUNKVEŽIMIŲ, TRAKTORIŲ, LENGVŲJŲ AUTOMOBILIŲ PADANGAS BALANSUOJAME RATUS
Tel. 8 687 19443
Kelmė, Amatininkų g. 2

Darbo laikas:
8-18 8-14

Valstiečių laikraštis

VYRIAUSIOJO REDAKTORIAUS PAVADUOTOJAI:
Lina Daugėlaitė, l.daugelaite@kaimozinios.lt
Arvydas Praninskas, a.praninskas@kaimozinios.lt

SODYBA – Lijana Cibulskienė, 8 687 85 854
MOTERS PASAULIS, ŠEŠTADIENIS – Virginija Genienė, 8 646 21 503
TECHNIKOS KIEMAS – Mindaugas Grinius, 8 698 41 212

KRAŠTO KORESPONDENTAI:
KAUNAS: Albinas Čaplikas, 8 655 74 524
PANEVĖŽYS: Vida Tavorienė, 8 615 75 183
UKMERGĖ: Jolita Žurauskienė, 8 640 30 767
MARIJAMPOLĖ: Rima Kazakevičienė, 8 679 75 864

DIZAINERĖS-MAKETUOTOJOS:
Audronė Palukaitytė
Ramunė Razmienė

DAILININKAS
Rimantas Dovydenas, 8 612 75 329

INTERNETINIS PORTALAS VALSTIETIS.LT
Valdas Vižinis, v.vizinis@kaimozinios.lt

REKLAMA: 8 650 32 193, 8 684 18 866, 8 640 46 607 (reklama@kaimozinios.lt)

SKELBIMAI PRIIMAMI:
VILNIUJE, Konstitucijos pr. 23A, nuo 8 iki 17 val. **Tel. (8 5) 203 10 22, 8 640 46 607** (skelbimai@kaimozinios.lt),
VILNIUJE, Laisvės pr. 60 (Spaudos rūmai, 12 aukštas), kab. 1211. Tel./faksas (8 5) 242 80 65, darbo laikas I, III, V 9.30–18.00 val.

PRENUMERATA IR PLATINIMAS: (8 5) 203 10 22, 8 640 46 607 (prenumerata@kaimozinios.lt). Tel./faksas (8 5) 242 80 65

Laikraštis leidžiamas nuo 1940 metų. Spausdina UAB „Lietuvos ryto“ ryto“ spaustuvė, Kauno g. 51, LT-21372 Vievis. Ofsetinė spauda. 5 sp. lankai. Tiražas 12 842 egz. Indeksas 0127; ISSN 1021-4526; Užs. Nr. 1078

LABDAROS FONDAS „KAIMO VAIKAI“
Tel.: 8 604 49 370

Leidėjas – uždaroji akcinė bendrovė „Kaimo žinios“, Konstitucijos pr. 23A, LT-08105 Vilnius.
El. paštas redakcija@kaimozinios.lt.

Kaimo Žinios
DIREKTORĖ Ingrida Misiukevičienė

Rankraščiai nerenzuojami ir negražinami. Už skelbimų ir reklamų turinį bei kalbą redakcija neatsako. Taip laikraštyje žymimi užsakomieji straipsniai ●
Nuotraukos: VL archyvo, scanpix.lt, flickr.com, 15min.lt.

Sutiko ateiti vėliau

Nedidelio Belgijos miestelio gyventojas vardu Didier, dirbantis nuosavoje rūkalų parduotuvėje, tapo didvyriu. Viskas prasidėjo nuo plė-

šikų vizito – jie pareikalavo išuštinti kasą. „Pasakiau jiems aiškiai – nėra prasmės plėsti parduotuvę trečią po pietų. Turėtumėte ateiti

bent pusę septynių vakaro. Dabar gautumėte kokį tūkstantį eurų, o vėliau bus daugiau“, – pasakojo parduotuvės savininkas. Neįtikėtina, bet jaunieji plėšikai pakluso ir išėjo. Didier iškart paskambino policijai. „Policininkai pareiškė: pone, jie tikrai negrįš, tai neįsivaizduojama. Atsakaiu, kad manau, jog jie tai padarys. Pareigūnai paklausė, kodėl taip manau. Atsakaiu, kad esu geras pardavėjas, o proto šie plėšikai turi nedaug“, – sakė vyras. Plėšikai grįžo, bet, anot pardavėjo, atėjo valandą per anksti: „Kai jie atėjo pusę šešių, pasakiau, kad jiems reikėtų laikrodžio, nes dar ne pusė septynių, – ir jie išėjo.“ Galiausiai plėšikai atėjo trečią kartą ir vėl pareikalavo pinigų, bet čia jų jau laukė ginkluoti policijos pareigūnai. Jie greitai nuginklavo šios gaujos narius ir išvežė į artimiausią areštinę.

Ištekėjo už nekilmingo

Japonijos princesė Ayako ištekėjo už nekilmingo vyro ir neteks savo karališkojo statuso, pranešė šalies žiniasklaida. 28 metų princesė ištekėjo už laivybos įmonėje „Nippon Yusen“ dirbančio 32 metų Kei Moriyos. Princesė yra trečioji imperatoriaus Akihito velionio pusbrolio princo Takamado dukra. Tuoktuvių ceremonija įvyko Meidži šventykloje Tokijuje. Japonijos imperatoriškosios šeimos nariui vedant nekilmingą moterį, ji tampa tos šeimos nare. Tačiau kilmingai moteriai ištekant už pap-

rasto piliečio, Japonijos imperatoriškasis įstatymas reikalauja palikti šeimą ir atsisakyti savo karališkojo statuso. Remiantis laikraščio „The

Japan Times“ pranešimu, nepaisant to, kad princesė neteks karališkojo statuso, ji išlaikys garbės pareigas dviejose organizacijose.

Pradingo sala

Be pėdsakų dingio nedidelė Japonijai priklausiusi Esanbe Hanakita Kodzimos sala, pranešė šalies žiniasklaida. Manoma, kad negyvenamą salą sunaikino vėjas ir dreifuojančios

ledo lytyt. Dingusi salelė buvo į vakarus nuo Kurilų virtinės salų – Iturupo, Kunaširo, Šikotano ir Habomajaus. Šias salas SSRS užėmė baigiantis Antrajam pasauliniam karui 1945

metais. Rusija ir Japonija nesutaria, kam jos turėtų priklausyti. Japonijos pakrančių apsaugos pareigūnai pastarąjį kartą apžiūrėjo Esanbe Hanakita Kodzimos salą 1987 metais: tada ji kyšojo virš vandens tik 1,4 metro. Esanbe Hanakita Kodzima buvo viena iš 158 salelių, kurioms Japonijos Vyriausybė 2014 metais suteikė pavadinimus, kad patvirtintų savo teisę į šias teritorijas ir išplėstų išskirtinę ekonominę zoną. Visos šios salos iki šiol yra negyvenamos. Kad salelė dingo, pastebėjo Sarufucu kaimo, esančio šiaurinėje Hokaido salos dalyje, gyventojai. Pasak vieno iš jų, žvejai jau seniai vengė Esanbe Hanakita Kodzimos salos, kadangi navigacijos sistemos ją fiksuodavo kaip povandeninę uolą.

Aukso puode – 1,6 milijardo

Jungtinėse Valstijose loterijoje laimėtas 1,6 mlrd. dolerių (1,4 mlrd. eurų) „aukso puodas“. Po istorinio lošimo paaiškėjo, kad yra mažiausiai vienas laimėtojas, pranešė loterijos organizatoriai. Laimė nusišypsojo lošėjui Pietų Karolinoje. Skelbiama, kad šis „aukso puodas“ buvo iki šiol didžiausias „Mega Millions“ loterijos istorijoje. 2016 metų pradžioje trys laimėtojai „Powerball“ loterijoje pasidalijo 1,58 mlrd. dolerių. Pildydami „Mega Millions“ bilieta, žaidėjai turi pasirinkti penkis skaičius nuo 1 iki 70 bei papildomą skaičių nuo 1 iki 25. „Aukso puodo“ pradinė suma yra 40 mln. dolerių. Jei nėra išlošiamas, jis kaskart didėja

dar mažiausiai 5 mln. Šansai laimėti „aukso puodą“, pasak loteriją organizuojančios bendrovės, yra maždaug vienas iš 303 mln. Laimėtojas

gali laimėjimą pasiimti iš karto – tiesa, išmokama suma yra mažesnė nei tilpo „aukso puode“ – arba atsimiti visą sumą per 29 metus.

Aukščiausia statula

Indijoje atidengta aukščiausia pasaulyje statula – monumentas žymiam šios šalies politikui Vallabhbhai'ui Patelui. Paminklą Indijos nacionalinio išsivadavimo veikėjui V.Patelui (1875–1950) atidengė šalies ministras pirmininkas Narendra Modis. Atidarymo ceremonija, kurią transliavo visi Indijos televizijos kanalai, buvo surengta Gudžarato valstijoje šalies šiaurės vakaruose. Oficialus skulptūros pavadinimas – Laisvės statula. Jos aukštis – 182 metrai, o bendras monumento aukštis su postamentu – 240 metrų. Ši statula beveik dvigubai aukštesnė negu

Laisvės statula Niujorke. Monumento projektavimas truko 13 mėnesių, statyba – 33 mėnesius. V.Patelio figūros viduje sumontuoti du greitieji liftai. Maždaug 150 metrų aukštyje įrengta apžvalgos galerija, kurioje vienu metu telpa 200 turistų. Monumento papėdėje atidarytas politikui skirtas muziejus. Skelbiama, kad V.Patelio statulai ir postamentui sunaudota 210 tūkstančių kubinių metrų betono, 18,5 tūkstančio tonų metalo konstrukcijų. Statula gali atlaikyti uraganinį vėją, kurio greitis iki 180 kilometrų per valandą, ir iki 6,5 balo stiprumo žemės drebėjimą.

Smaragdų liūtas

Zambijoje rastas itin didelis, daugiau kaip kilogramo svorio, smaragdus. 5 655 karatų brangakmenį geologai aptiko Kagemo kasykloje centrinėje Vario Juostos provincijoje, pranešė įmonės „Gemfields“ atstovai. Pasak jų, kristalas lapkritį bus parduodamas aukcione Singapūre. Brangakmenio vertė „Gemfields“ nepateikė. Smaragdų kainos, palyginti su deimantų, yra labai sunkiai prognozuojamos. 10 proc. aukcione gautų lėšų ketinama skirti dviem gyvūnų apsaugos organizacijoms, su kuriomis „Gemfields“ bendradarbiauja Zambijoje. Brangakmenis pavadintas „Liūto smaragdu“. Nešifuotiems smaragdams var-

das suteikiamas labai retais atvejais – tik tuomet, kai jie yra tikrai ypatingi. „Gemfields“ skaičiuoja, kad iki šiol pasaulyje vardus turi tik 24 smaragdai, dauguma jų yra mažesni nei 1 000 karatų. Kasyklos, kurioje rastas „Liūto smaragdus“, 75 proc. akcijų priklauso „Gemfields“ ir 25 proc. – Zambijos Vyriausybei. Tai didžiausia pasaulyje smaragdų kasykla.

Atidarytas ilgiausias tiltas

Kinijos pakrantėje atidarytas ilgiausias pasaulyje jūros tiltas. 55 km ilgio statinį per iškilmingą ceremoniją atidarė Kinijos prezidentas Xi Jinpingas. Tiltas kerta Perlų upės deltą ir jungia du specialiuosius administracinius šalies regionus – Makao ir Honkongą. Šis regionas yra vienas ekonomiškai stipriausių visoje Kinijoje. Milžiniško projekto kritikai atkreipia dėmesį į didelius kaštus, galimą korupciją ir saugumo stoką, dėl kurios per statybas neiš-

vengta darbininkų žūčių. Ilgiausias pasaulyje tiltas kelia ir politinių aistrų: kritikai statinį vadina dar vienu mėginimu autonominę buvusią britų koloniją Honkongą glaudžiau susaistyti su Kinija. Milžiniškas tilto statybos projektas pradėtas įgyvendinti 2009-aisiais. Oficialių duomenų apie statybos kaštus neskelbiama. Manoma, kad tiltas atsiėjo per 100 mlrd. juaunų (13 mlrd. eurų).